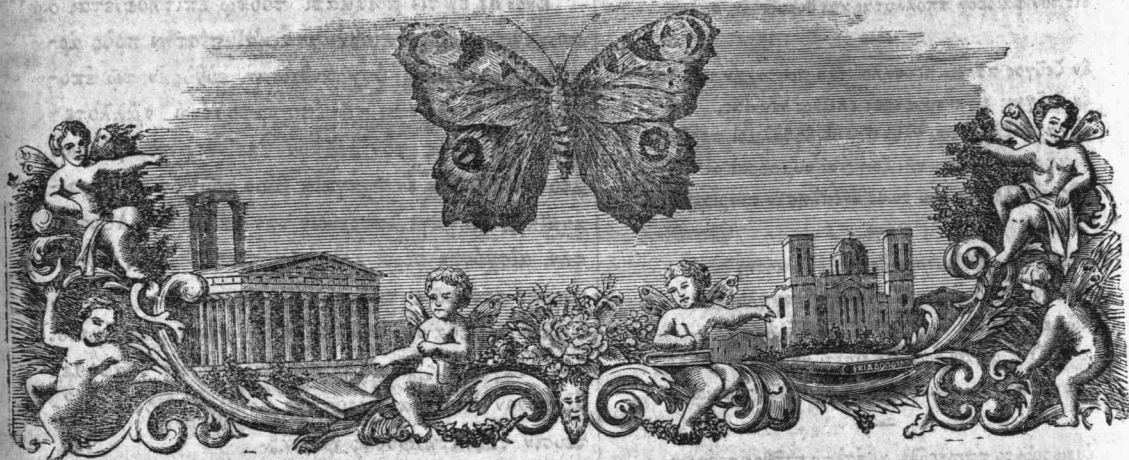

ΧΡΥΣΑΛΛΙΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ, ΠΟΙΚΙΛΑ.

ΤΟΜΟΣ Γ.

15 ΙΟΥΝΙΟΥ, 1865.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 59.

ΚΡΙΣΙΣ

τοῦ βουτταινὰ ὑ ποιητικοῦ διαγωνισμοῦ, γενο-
μένη ἐν τῷ ἑλληνικῷ παρεπιστημίῳ,
τῇ 9 Μαΐου 1865.
(Συνέχεια ἀπὸ φυλ. 58)

γ'. Ἰα.

Τὰ ἴα ἵνε δεσμὸς ποιημάτων, φερόντων τὰς
ἐξῆς ἐπιγραφάς.

1. ὀπτασία. 2 ἄλλοτε. 3 ὦ ἀδελφὴ ἐν ἐξο-
ρίᾳ. 4 Ἀδελφεῖ. 5 τῇ Λυδίᾳ. 6 ἀναχωροῦντι
φίλῳ. 7 τῇ ἀδελφῇ μου. 8 τῇ Μαρίᾳ. 9 ὄναρ.
10 ἄσκη. 11 αἱ Ἀγγλίδες. 12 ἀφίνων τὴν ἑλ-
λάδα. 13 τῇ λυχνίᾳ μου. 14 θρησκεία.

Τὰ ἴα ταῦτα, προῖον νεανικῆς καρδίας, δὲν εἶ-
ναι ἀλώθητα καὶ εὐώδη πάντα· τινὰ μάλιστα εἶ-
ναι ὑπὸ σκολήκων καταφαγόμενα, ἐνῷ ἦτο δυ-
νατὸν νὰ προφυλαχθῶσι, καθαριζόμενα ἐκάστοτε
μὲ τὴν λαβίδα τῆς καλῆς ἀγωγῆς καὶ τῆς φρο-
νήσεως· τότε δὲ θὰ ἔπρεπον καὶ ἐν τῷ παρόντι
ἀγωνί παρουσιάζόμενα. ἀλλ' ἂς ὁμιλήσωμεν σα-
φέστερα καὶ πατρικώτερα ἐν τῇ μικρᾷ του ἡ-
λικίᾳ ὁ ποιητὴς τῶν ἱῶν προέδραμεν εἰς τὸν κα-
τήφορον τοῦ γλυστεροῦ βίου καὶ εὐχόμεθα νὰ
σταματήσῃ πρὶν πάθῃ ὃ τι φοβεῖται καὶ ποιητι-
κῶς ἐκφράζει εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς «ὀπτασίας» του.

Ὀπτασία.

Τὴν ἡλικίαν εἶμι παῖς, τὴν πεῖραν ἤδη γέρον,
προῶρως πάντων τῶν δεινῶν ἐγεύθην ἐν ὁδῷ,
καὶ ἤδη περίξ μου βολὴν τὸ βλέμμα περιφέρων,
βλέπω ἐκτάσεις ἀχανεῖς ἐρήμων ἀνημέρων,
σωροὺς ἐλπίδων θρασυθεισῶν καὶ ἐρυνύων σμήνη.

οὐδὲν μοι ἔμεινε, πυκνὸν μὲ περιβάλλει σκότος,
κ' ἐμπρός μου μνημὴ παύρων μὲ περιμένει χαῖνον,
τὸ οὖς μου ἤδη πένθιμος κωδῶνων θίγει κρότος,
καὶ πρὶν καὶ αὖθις ἀνοιγῇ ὁ νάρκηστος ὁ πρῶτος,
τὸ θνήσκον φῶς τοῦ βίου μου θὰ ᾔηται ἐσθετμένον.

ἀλλ' ἂς ἀναγνώσωμεν καὶ τὸ λοιπὸν μέρος τοῦ
ποιήματος τούτου, ὡς δείγμα καὶ τῆς ποιητικῆς
ἀξίας τοῦ νέου.

ἀλλὰ καθὼς ἐν τῇ ἀκμῇ τοῦ ποιετοῦ ὥραια
ὁ πάσχων βλέπει κάποτε, καὶ πλάνους ὀπτασίας,
οὕτω κ' ἐγὼ τὸ βλέμμα μου στηρίζων ἐπ' ἀρχαίας,
λησμονηθείσας ἐποχάς, εἰκόνας ἀβεβαίας,
ἐμπρός μου βλέπω χαροπῆς γαλήνης καὶ εὐδίας.

ἂν εἴν' ὀράματα ψευδῆ, ἂν ἀναμνήσεις εἶναι,
ἡ ἀσθενὴς μου ἀπορεῖ ν' ἀποφανθῇ καρδία,
πλὴν αἱ ξηραὶ ἀνοίγονται τῶν ὀφθαλμῶν μου χρῖναι,
ἐπὶ μικρὸν μαλάσσονται ἀμείλικτοι ὁδῶναι,
κ' ἐπὶ στιγμὴν ἐν φανταστῇ κυμαίνου' εὐτυχία.

μία πρὸ πάντων θελκτικὴ καὶ πλάνος ὀπτασία,
αὐτὴ ἐμπρὸς μου γράφεται συχνότερα τῶν ἄλλων.
χοροῦ ἀκούω μουσικὴν, κ' ἡ εὐθυμος χορεία
τῶν νεαρῶν περὶ ζευγῶν ἐμπρὸς μου, καὶ ταχέα
εἰς τὸν φαίδρον ἀπολλύται καὶ θορυβώδη σάλον.

ἐν ζευγος πᾶσαν προσηλοῖ τὴν προσοχὴν μου τότε·
ἐν ζευγος· εἶναι τρυφερός ἐκείνος νεανίας,
οἱ χαρακτῆρές του γλυκεῖς, οἱ ὀφθαλμοὶ προδότες
ψυχῆς πυρώδους, τῆς ζωῆς αἱ συμφοραὶ αἱ πρῶται
ἤδη τὸ βλέμμα του τινὸς ἐνέπλησαν πικρίας.

ἐκείνη χαριτόδωτος, δεκάεξέτις κόρη,
ὡς ἄνθος διαβάλλουσα, ὡς ἄγγελος γλυκεῖα,
πῶς ἔτυχεν ἐπὶ τῆς γῆς νὰ εὐσεβῇ ἡ πόρεϊ,
κ' ἐπέτα, ὡς ἂν ἄφαντος εἰσέτι νὰ ἐφόρει
τάς πέτεργας, ἃς ἔφερον ἐν ἀδελφῶν χορείᾳ.

ἐθεωροῦντο τρυφερώς, κ' ἐπὶ τὸ στήθος τρέμων
τὸ εὐχραυστόν της ἔβλυθε θερμῶς ἐκείνος σῶμα,
καὶ τότε ἐκείνη ἔκλινεν, ὡς εἰς πνοὴν ἀνέμων,
καὶ «σὲ λατρεύω» ἔλεγεν ἐκείνος τρισευδαίμων,
καὶ τοῖ ἀπῆντα τὸ γλυκὺ περιπαθὲς της ὄμμα.

ναί, ἡγαπῶντο, καὶ χρυσοῦν τοῖς ἐμειδίᾳ μέλλον,
κ' ἐμπρὸς τῶν ἐξετείνετο κοιλὰς ἀνθοφορούσα,
καὶ ὁ ἀστὴρ τῶν ἥτον εἷς, καὶ μόλις ἀνατέλλων,
κ' ἡμπόρουν εὐτελέστεροι νὰ ζήσωσιν ἄγγέλων,
πλὴν μῦθρα τοὺς ἐχώρητε φρικτῇ καταπεσοῦσα.

ἰδοὺ ἡ ὀπτασία μου. δὲν ἦτον ὀπτασία·
ὁ νεανίας εἶμ' ἐγώ, κ' ἐκείνην ἐπανεῖδον.
τὴν ἐπανεῖδον, συμφορά! δὲν κατοικεῖ καρδία
ἐντὸς τῆς πλέον, καὶ πικρὰ ἀστράπτει εἰρωνεία
εἰς τὸ ὄμμα της, ἀνάλγητον ψυχρότητα προδίδον.

ὥραία εἶναι πάντοτε, ὡς ἄγαλμα ὥραία,
καὶ τὴν ζωννύει θαυμαστῶν ψευδόθερμος σωρεία·
τοῦ θαυμασμοῦ τῶν ἡ ψυχρὰ τὴν καθήκονει θεά,
κ' εἰς δαίγματα τοῦ πάθους τῶν τοὺς παρτρύνει νέας,
πλὴν εἰς τὸ βλέμμα της σκληρὰ οἰκεῖ ἀναισθησία.

ὄχι, δὲν εἶν' ἡ ἑλκερὰ, γελόσεσά μου φίλη!
ἀνίσθητὸν της φάντασμα, ὁμοιωμά της εἶναι!
ἐκείνη ἦσαν εἰσιμα πρὸς ἀσπαρμόν τὰ χεῖλη,
ἡ τρυφερὰ καρδίᾳ της αὐθόρμητος ὁμιλεῖ,
κ' οἱ ὀφθαλμοὶ της ἔρωτος ἦσαν ἀβάνου κρῆνη.

δὲν εἶν' ἐκείνη! τώρα, ναί, ἐνεθυμήθην, οἶμοι!
ἐκείνη ἤδη πρὸ πολλοῦ ἀπέθανε, κ' ἐντὸς μου,
ἐν μέσῃ τῇ καρδίᾳ μου, πιστῶς, ὡς ἐπαύμει,
τὴν ἔθαψα, καὶ οἱ αὐτοὶ ἐντὸς ὀλίγου ὅμοιοι
ἐντὸς παστάδῃ νομίζω· ὅτι μὰς δέχθουν εὐδομοῦ.

ἐκείνη δὲν μ' ἐπροδοκε, δὲν μ' ἀρῆσεν ἐκείνη!
τὴν περικλείει πάντοτε ἡ τλήμων μου ἀγκάλῃ!

ὅταν μ' ἰδῇ φερόμενον ἐν τῇ ἐσχάτῃ κλίνῃ
τὴν εὐμορφὸν της κεφαλὴν περιέρχος θὰ τείνῃ
καὶ θὰ γελᾷ, ἂν τυχόν μ' ἐνθυμηθῇ ἡ ἄλλη!

Ἐνῶ δὲ ἐν τῷ ποιήματι τούτῳ ἐπιτηδεύεται ὁ
ποιητὴς τρυφερὰ αἰσθήματα καὶ πίστην πρὸς ἀρ-
χαίαν του φίλην, ψυχρανθεῖσαν, εὐθύς ἐν τῷ ἐπο-
μένῳ β' ποιήματι, τῷ ἐπιγραφομένῳ «ἄλλοτε»
δικαίονει αὐτὸς τὸν τρόπον ἐκείνης, περιγράφων
ἀσυστόλως τὸν ἐν Φραγκίᾳ βίον του, ὃν ὡς γυναι-
κοπίπης διήγαγε, λατρεύων τὴν πάνδημον Ἀφροδί-
την. αἰσχύνῃν φέρει καὶ τοῖς πρεσβυτέροις ἡ ἀνά-
γνωσις στροφῶν τινῶν τοῦ ποιήματος τούτου,
οὐδὲ δυνάμεθα νὰ ἀπαγγείλωμεν αὐτάς, σεβόμενοι
τάς εὐαγώγους ἀκοὰς τῶν παρόντων· γράφομεν
δὲ μόνον ἐνταῦθα χάριν τῆς κρίσεως πρὸς στηλί-
τευσιν τῆς κτηνώδους ἡδονῆς.

καὶ πάλιν ἄλλοτ' ἐν φαίδρῳ ἐταίρων ὀμηγύρει,
ὅτε ὁ ἔρωτας τὰς ψυχὰς, τοὺς νοῦς ὁ ὀϊνὸς εἶχε,
πῶς μεταβάλλετο, καὶ πῶς μὲ τὸν κρατῆρα πλήρης,
χαρὰν κατώρθου γύρω της καὶ γέλωτας νὰ σπείρῃ.
τὴν καλλονὴν τῷ πνεύματι πασῶν πῶς ὑπεεῖχε!

μὲ φωσφοροῦντας ὀφθαλμούς με κόμην λευκωμένην
θεὰν ὁμοιάζε τρυφῆς, καὶ λάγνον ὕδαλιν·
ἂν τότε τις τὴν ἔβλεπεν ἀσέμνως γυμνωμένην,
καὶ παραφόρως εἰς τρυφῆς πελάγη ριπτομένην,
δὶ' ἐν τῆς βλέμματος τῆς· Ἐδὲμ ἐπώλει τὴν ἐλπίδα.

ἦτον ὥραία ἀληθῶς, κ' ἐγγύς της ἐλησιμόνει
ἡ τάλαινα καρδία μου καὶ βάσανα καὶ θρήνους,
ἐπνίγοντο εἰς ἡδονὴν ἐπὶ στιγμὴν οἱ πόνοι
καὶ εἶτα ἤκουεν ἡ νύξ, ὁ οὐρανὸς ἐφθόνηι
τοὺς ἀσπασμούς μας τοὺς μακροὺς, τοὺς ὀρκους τοὺς
[πυρίνους·

πλὴν τῶν ὀργῶν ἡ θερμὴ τὴν ἐρθεῖρ' ἀτμοσφαῖρα·
ἦτο ζευθὴ ὡς ἄγγελος, ἄγνη ὡς Ἡ ἀναγία·

ἀποστροφὴν διεγείρουσι τὰ τοιαῦτα εἰς ἀνα-
γνώστην αἰσθανόμενον τὸ ἅγιον αἰσθημα τοῦ ὑψη-
λοῦ, τοῦ οὐρανόθεν ἐκείνου ἔρωτος, ὃς μόνος δύναται
νὰ καταδαμάξῃ καὶ μαραινῇ τὴν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ
ζωώδη φύσιν καὶ νὰ καταπνίγῃ τὴν ἐντὸς του ἐμ-
φυλεθούσαν ἑκατοντακέφαλον ὕδραν τῆς φιλευ-
τίας, καὶ ὅστις ὡς οὐδὲν ἄλλο πρᾶγμα λαγαρίζεται
τὴν ψυχὴν, ἣν ἐκλέγει, καὶ κατασταίνει τὸν ἑ-
χόντα ἡμέρον φίλον τῆς φύσεως ἀπάσης καὶ τῆς
ἀνθρωπότητος, ἐν ᾗ εὐρίσκεται καὶ ἡ λαυτρευο-
μένη ὑπ' αὐτοῦ ψυχὴ, οἷον ἄνθος ἀνέπτυγμένον,
εὐώδες καὶ καλὸν· τὸ ὅποιον ἀγωνίζεται αὐτὸς
νὰ δρέψῃ, ἄξιός αὐτοῦ φανεί· ὁ τοιοῦτος ἔρω-
ς ἔνε ἀγνώστος τῷ ποιητῇ· εἰς τὸν εὐσεβῆ δὲ πάλιν

ἀνγνωσθῇ φρίκην καὶ ἀγανάκτησιν ἐμποεῖ ἡ ποίησις αὕτη διότι ἡ κακία τοῦ ἐρωτικοῦ ἥθους τῆς, ἔχει δυστυχῶς, ἀλλ' οὐ καὶ παρὰ τὸ εἶδος, ἔχει καὶ τὴν δυσσέβειαν συμπάρεδρον. ἀλλὰ πῶς νὰ ἐκστομίσῃ τις τοιαῦτα βλάσφημα; τὴν λέγοντο ὑββαλίδα του (λέξεις τοῦ ποιητοῦ) τὴν λέγει ξανθὴν ὡς ἄγγελον καὶ ἀγνήν ὡς... (φρικτὸν εἰπεῖν!).

Ἀλλ' ἄς ἀνγνωσώμεν μᾶλλον τὴν πρόπην στροφὴν τοῦ τρίτου ἴου του, τῆς δραματικῆς ἀδελφότητος, ἵνα γνωρίσωμεν πῶς καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ὅλιγον τὸν ποιητὴν καὶ ἐκ τούτου τοῦ μέρους.

Ἀδελφαίς.

Πληρώσατε μ' ἀρρίζοντα Φαλέρνιον τοῦς κοκκίους καὶ σπείσωμεν εἰς τὸ ὄνομα τῆς κόρης, ἣν λατρεύω! ὁ Πατριάρχης, πάραυτα τὸν πῶγονά του κείρας, δι' ἣν τις βλέμμα εἶδε τὴν εὐνοίαν τῆς μοίρας, καὶ ἐγὼ δι' ἣν τῆς φίλημα τὸ ἱερὸν ληστεύω!

ἔχει πλοκάμους Χερουβεὶμ καὶ ὄμματα μαγίσσης!

ἔχει ἀνάσσης μέτωπον καὶ πόδας πριγκηπίσσης!

Ἐνταῦθα ἐρωτῶμεν· διατί προσκρίθη τὸ σῶμα τοῦ πατριάρχου καὶ οὐχὶ ἄλλο καὶ ἄλλου ἴσως ἔθους ἀρμοδιώτερον; — διατί νὰ ληστεύσῃ τὸ ἱερὸν ὁ ποιητὴς δι' ἣν φίλημα καὶ νὰ μὴ κάμῃ ἄλλο τι μᾶλλον; καὶ διατί νὰ ἔχῃ ἡ φίλη του πλοκάμους Χερουβεὶμ; γνωρίζει ὁ ποιητὴς τὰ χερουβεὶμ; καὶ εἶδε ποτε τοὺς πλοκάμους των; — τοὺς εἶδεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐξ ἧς ἀφθόνως καὶ ἀνοσίως ληστεύει τροφήν διὰ τὴν ποίησίν του. Ὁ δὲ τελευταῖος στίχος τῆς στροφῆς ποῖον σωστὴν ἐννοίαν ἐνέχει; τί λογῆς ἔνε τὸ μέτωπον τῆς ἀνάσσης καὶ οἱ πόδες τῆς πριγκηπίσσης; ἔχουσιν ὀρισμένον τινα καλὸν τύπον, γνωστὸν τοῖς πᾶσι; δὲν ἔλεγε τοῦλάχιστον ἀνάσσης; χιναίης εἴτε κινητικῆς, ἵνα ἢ νε κάπως ἀληθέστερος; ἀλλ' ἐλησμονήσαμεν ὁ ποιητὴς ἔνε μεθυσιμένος ἐνταῦθα, καὶ λοιπὸν ἀκαταλόγιστος, ὡς λέγουσιν οἱ νομικοί.

ἀλλ' ἄς ἀκούσωμεν ὁποῖα τις ἦν ἡ πολύτιμος αὕτη συντροφία του, ἣν ἐν τοῖς ἐξῆς ζωγραφίζει.

2.

τοῦ κόσμου δὲν εἶν' εὐμορφος, ἀπλῆ τις κόρη, φίλοι. ἐκείνας τὰς ἡγαθήσας, ὡς τ' ἀνθὴ ἀγαπᾷ τις, εἶν' εὐφυῆς, ὡς Σατανᾶς, καὶ τὰ φαιδρά της χεῖλη κάμουν ὀργιστὴ ἀκράτητος νὰ φοικιᾷ ἡ ὕλη. ἀγνὰς ἐκστάσεις οὐρανοῦ ὑμνῶν τὰ βλέμματά της. ἔχει πλοκάμους χερουβεὶμ καὶ ὄμματα μαγίσσης! ἔχει ἀνάσσης μέτωπον καὶ πόδας πριγκηπίσσης

3.

ὅστις τὴν νύκτ' ἀλλόκοτον διείδεν, ὀπτασίαν, λευκάς γοήσσας ἀνω τοῦ ἀπλούςας τὰ πτερὰ των, ὅστις παρθένοῦς Παπαῖλ ἡσπάθ' εἰς ἐκκλησίαν, ὅστις γνωρίζει τί Οὐρὶ πληροῦσι τὴν Ἀσίαν, ἐκεῖνος ἄς τὴν φαντασθῇ χιμαίρας διαπλάτων.

ἔχει πλοκάμους χερουβεὶμ καὶ.

4.

ὦ! τὴν λατρεύω ἐκ ψυχῆς καὶ εἶν' ὅλη ἰδική μου. καὶ ἐρ' ὅλας νύκτας τὴν κρατῶ πλησίον μου σφριγῶσαν. εἴ' ἡ λευκὴ ἀγάπη μου, τὸ σῶς μου, ἡ ζωὴ μου, καὶ βρέχον τοῦς ποδίσκους της στυγνὰ οἱ ἀσπασμοὶ μου καὶ ἡκούσα τὸ στόμα της πῶς μ' ἀγαπᾷ ὁμοῦσαν.

ἔχει πλοκάμους χερουβεὶμ καὶ.

5.

καὶ εἴμ' ὁ εὐτυχέστερος θνητός τῆς οἰκουμένης, καὶ θέλω πάντες πρὸ αὐτῆς νὰ κλίνωι τὸ γόνυ, καὶ δὲν ποῖω τὰς χαρμονὰς Ἑδερ ἐκπνευσμένης, καὶ μ' εἶναι ἀδιάφοροι αἱ φλόγες τῆς γέννης, ἐνδύω περὶ μου πιστὴ τὰς χεῖρας της ἀπλόνας.

ἔχει πλοκάμους χερουβεὶμ καὶ ὄμματα μαγίσσης!

ἔχει ἀνάσσης μέτωπον, καὶ πόδας πριγκηπίσσης!

Τὰς εἰρημένους δύο κυρίας κακίας τῆς ποιήσεως ταύτης παρακολουθοῦσι πολλὰ ἄλλα μικρότερα ὥσπερ θεραπαινίδες, ἐκπηγάζουσαι ἐκ τῆς ἀγνοίας τῆς γραμματικῆς τὰς τοιαύτας συντομίας χάριν καὶ τὸ ὀχληρὸν τοῦ πράγματος ἀποφεύγοντες παραλείπομεν. (4).

ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἀποσιωπήσωμεν καὶ τὰς ἀρετὰς τοῦ ποιητοῦ ἡ γλώσσά του ἔχει ευκολίαν, καὶ, ἄνευ πολλῶν γλωσσημάτων οὐσα, ῥέει πολυλάκις ὁμαλῶς καὶ μὲ χάριν, ὥσπερ τὸ ῥεύμα τοῦ Ἰλισσοῦ κάποτε ἐνίοτε δὲ καὶ βούζει, ὡς ἐκεῖνος ἐποίησε φέτος ἡ λύρα του ἔνε εὐχοῦ, ἀλλ' αἱ χορδαὶ τῆς ὀλίγαι τὸ πεντάχορδον ἀκόμα κρατεῖ, μᾶλλον δ' εἰπεῖν τὸ σημερινὸν κορητικὸν δίχορδον, καὶ ὀλίγους ἤχους γνωρίζει νὰ ψάλλῃ. ἐνίοτε μάλιστα ἐναρμόζει τὸν ῥυθμὸν ἀναρμόστως πρὸς τὰς ἰδέας, καὶ ἐνῷ αὐτὸς ἄδει γοερά, ἡ λύρα του ἀντιφωνεῖ φαιδρὸν καὶ ἀρχηγατικὸν μέλος τοῦτο συνέβη ἐν τῷ θ' ποιηματίῳ, ὃ ἐκάλεσαν «ἄσμα».

ἄσμα.

Τὴν ζωνὴν μου βερυνθείς,

κεκμηκώς καὶ πληγυθεὶς,

ὅπου πικριῶν πληθὺς

διὰ τὴν νὰ μένω;

Σπείσον, σπείσον, ὦ ψυχὴ!

ἄφες με τὸν ἀτυχή·

εἶν' ἡ μόνη μου εὐχὴ,

πόσον θ' ἀναμείνω;

ὅπου θύμοι θλιβεροί,
καὶ τὸ πᾶν πενθηφορεῖ,
ὅπου ἀδελφῶν σωροὶ
θὰ ζητήσω κλίνην!

εἰς τοῦ τάφου τοὺς μυχοὺς
δὲν αἰσθάνεται ὁ χοῦς·
μόνον οὗτος δυστυχοῦς
παύει τὴν ὀδύνην.

Ἄλλη κυρία ἀρετὴ τοῦ ποιητοῦ τούτου ἵνε ἡ ἀλήθεια αἰσθάνεται ἀληθῶς ὁ ποιητής, καὶ τὰ αἰσθημάτων του, καλὰ κακὰ, τὰ ἐκφράζει ἀνυποκρίτως καὶ μὲ δύναμιν ἔπρεπε ὅμως νὰ συναισθάνεται καὶ τὸ πρέπον καὶ δέον ἔπρεπε τὰ «ἴα» του νὰ τὰ ἐμβάψῃ καὶ εἰς τὸ χρῶμα τῆς αἰδοῦς πρὶν ἐνταῦθα τὰ πέμψῃ. εὐχόμεθα δὲ νὰ κάμῃ τοῦτο ἄλλοτε, καὶ ἐὰν αἱ νοουθεσίαι ἡμῶν εὐρωσιν ἐν αὐτῷ γῆν ἀγαθὴν νὰ ῥιζώσωσιν, ἐλπίζομεν ὅτι θὰ ἀναδειχθῇ ποτε εὐδόκιμος ἐν ἡμῖν ποιητής.

δ' καὶ ἐς συλλογὴν λυρικῶν ποιημάτων.

Ἡ τετάρτη συλλογὴ τῶν λυρικῶν ποιημάτων ἐπιγράφεται ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ οὕτως· «ὁ δύσελπις εὐελπις, ποίημα εἰς ἄσμα μόνον ἐν» καὶ

ἡ πέμπτη, ἔργον τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ οὕσα, «Στόνοι, ἥτοι συλλογὴ λυρικῶν ποιημάτων».

ἡ πρώτη τῶν συλλογῶν τούτων, ὁ δύσελπις, σύγκειται ἐκ τεσσαράκοντα ποιημάτων μετὰ τοῦ ἐπιλόγου (διότι ἐν τῇ ἀριθμῇ τοῦ ποιητοῦ ἐξέπесε τὸ ΙΕ' μέρος). ταῦτα ἅπαντα ἀποτελοῦσι κατὰ τὸν ποιητὴν ἄσμα μόνον ἐν. Οὕτω δὲ θεωρούμενον τὸ ποίημα ὡς ἐν, γίνεται ἐπικόν. ἀλλὰ, ἐπειδὴ τὰ τεσσαράκοντά του μέρη δὲν συνέχονται ὁργανικῶς μετ' ἀλλήλων, δὲν εἶναι μέλη ἀναπόσπαστα τοῦ ὅλου σώματος ἢ ζώου κατὰ τοὺς παλαιούς, (διότι οὗτοι οὕτως ἤθελαν καὶ ἐποιοῦν τὸν λόγον, ὡς ζῶον, μέλη καὶ οὐχὶ μέρη ἔχοντα), ἀλλ' ἐξώθεν χαλαρῶς συνδέονται διὰ τινος προσώπου, ὃ λέγει ἐκάστοτε πῶς ὁ ποιητής ἔκαμε τὴν μετάβασιν ἀπὸ τῆς προτέρας θεωρίας εἰς τὴν μετ' αὐτὴν διάφορον π. χ. μετὰ τὸ ΚΗ' τμήμα καίται ἀστερίσκος καὶ μετ' αὐτὸν τὰ ἐξῆς.

Ἐδῶ καὶ πάλιν ἔμεινε στιγμὰς ὀλίγας σύννοος
(ὁ ποιητής δηλ.)

καὶ ἡ φωνὴ του ἔπαυσεν ἡ λύρα νὰ ἤχη.
ἀλλ' εἰς τοὺς θόλους τ' ὄμμα του κολλῶν τοὺς σαρφερίνους
καὶ πάλιν ἐπανέλαβεν ἐξαλλῶ τῇ ψυχῇ.

διὰ ταύτην δὲ τὴν φύσιν εἰς τὰ λυρικά μᾶλλον
κατετάχθη καὶ ὁ δύσελπις. φαντασμαγορεῖ δ'

ἐν αὐτῷ ὁ ποιητής περὶ διαφόρων πραγμάτων τοῦ ἥθικοῦ βίου πρὸ πάντων, ἱστάμενος πλησίον λίμνης ἐν σεληνικῇ νυκτί, ἀφοῦ πρῶτον ἐστέφθη μὲ δάφνην, ἣν αὐτὸς ἐκ τοῦ πλησίον δαφνώνος ἔδρεψεν. ἀλλ' ὅς ἀφήσωμεν αὐτὸν τὸν ποιητὴν νὰ μᾶς περιγράψῃ τὴν θέσιν του πρὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἄσματος του.

Τὴν ὥραν, ὅταν, κεκμηκὸς ὑπὸ παντοίων κόπων, δαμάζει ὁ γλυκὺς Μορφεὺς πᾶν ὃν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκτὸς τῆς πόλεως, μακρὰν κατοικίδιον ἀνθρώπων, τερπνὸν ὑπῆρχεν ἄσυλον γαλήνης καὶ σιγῆς· εἰς τόπον ὅπου ἔθαλλε καὶ δάφνη καὶ μυρσίνη, καὶ λίμνης ἅμα κάτοπτρον ἡπλοῦτο διαυγές, προσῆλθε νέος ἄγνωστος, ἐν ᾧ φαίδρα σελήνη τὸ πρόσωπόν της ἔλουεν ἐκεῖ τὸ χρυσαυγές. σιγᾷ δ' ἐπὶ τινὰς στιγμὰς· ἀλλ' αἴφνης δάφνης κλάδον στέφεται δρέψας... ἀφθονον παρείχεν ὁ δαυρών!... καὶ τότε φαντασμαγορεῖ, αὐτὰ πρὸς λύραν ᾄδων, ἐν ᾧ που κύπτων κάθηται πρὸς ὕδωρ τὸ στιλπνόν.»

Ἡ ἀνάλυσις δὲ τοῦ ἄσματος τοῦ ἵνε ἔργον βαρὺ δι' ἡμᾶς· διότι δὲν ἠδυνήθημεν ὅλην αὐτοῦ τὴν διάνοιαν νὰ δίδωμεν· τὰς δ' ἐκ τῆς ἀναγνώσεως ἐντυπώσεις μας ἔπρεπε βέβαια νὰ εἴπωμεν, ἂν ὁ ποιητής δὲν ἀπῆλλαττεν ἡμᾶς τοῦ κόπου, αὐτὸς ἐν ἐπιλόγῳ προσθέσας τὴν κρίσιν, ἣν ἀναγινώσκουμεν καὶ ὡς ἴδιον ποίημα, χαρακτηρίζον τὸν ποιητὴν. μεταβαίνει δὲ εἰς τὸν ἐπιλόγον οὕτω.

Ἐνταῦθα ἡ φωνή (τοῦ ποιητοῦ δηλ.) ὑπὸ λυγμῶν ἐπνίγη καὶ ἡ ξενότροπος ᾄδῃ λοιπὸν ἐνταῦθα λήγει.

Ἄν δ' ἔντεχνόν τιν' ἀληθῶς δὲν διαφαίνεται μῦθος, πλὴν οὐδὲ εἶναι ἄσμα τι τῶν ὁπωσούν συνθῶν... ἀλλ' ἐνυφανεῖ ἐν αὐτῷ καὶ ἀληθὴς τις μῦθος, ὁ τῆς ψυχῆς... τοῦ βίου του... ἐν ᾧ ἐξόχων πλῆθος τῷ ὄντι λάμπει σκέψεων, σχεδίων, αἰσθημάτων, ἐλπίδων, πόθων εὐγενῶν, ὀνείρων, φρονημάτων... δὲν συμφώνει πρὸς πάσας του πᾶς ἴσως τὰς ιδέας, πλὴν πόσας ἅμα καὶ λαμπρὰς εὐρίσκει καὶ ὠραίας! παρατηρεῖ μὲν ἐν αὐταῖς κἀνείς καὶ ἀντιφάσεις, ἀλλὰ καὶ ποίας ὑψηλὰς τοῦ πνεύματος ἐκστάσεις! ἐνίοτε ἐν τοῖς λόγοις του καὶ ἀσυνάρτητόν τι ὑπάρχει, ἔστω μυστικόν... κρυπτόν ἢ σκοτεινόν τι... ἀλλὰ καὶ ποία τοῦ νοὸς ὀξύτης καὶ βαθύτης! τῆς φαντασίας ἔκτασις καὶ τῆς ψυχῆς εὐρύτης! ἡ γλῶσσά του ἀνώμαλος ὀλίγον... ὁ ρυθμός του! μονότονος, καὶ θλιπτικὸς ὁ συνεχὴς κλαυθμὸς του! ἀλλὰ καὶ ποία ἐνταυτῷ λεπτῇ φιλοκαλία καὶ δύναμις ἐκφράσεων καὶ στίχων ἀρμονία ἂν δ' ἀπελπίς ἐνίοτε μέχρι βαθμοῦ ἐσχάτου, ὀργίζεται καὶ βλασφημεῖ ὅτι ἄλγους ἀνιάτου, πλὴν πόση ἅμα αἰσθησις καὶ ποίησις θεοῦ ἐν τῇ μεγαγγολῇ του! ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ! καὶ ἂν τὸ τέλος πτωσίς του τῆς πτήσεως τῆς τούτης, εἰς ποῖαν ὁμῶς ὑψωτὴν δὲν ἔπεται ἡ πτωσίς; ..

ἀν δὲ αὐτὴ εἰς βράχθρα δεινὰ καταβιβάζει,
πλὴν καὶ εἰς ὕψη αἰθρία μὴ δὲν ἀναβιβάζει ;
ὁ πίπτων μόνον δύναται νὰ ἐγερθῇ, ὑψοῦται !
καὶ μόνον ὁ ὑψούμενος νὰ πείσῃ, ταπεινοῦται !
ὁ δὲ περιεργότατον νοῦν τὰ σφάλματά του,
καὶ μόνος δὲν ὑποδηλοῖ αὐτὰ εἰς τ' ἄσματα του ; ...
« ἐν γένει δὲ εἰπέτω πᾶς ! αὐτὸν τις ἂν θαρρύνῃ,
« ἐλπίς δὲν εἶναι ποιητῆς οὐχὶ κοινὸς νὰ γείνῃ ;
« ὦ ! μόνον ἂν ἡ μοῖρά του δὲν ᾔτο τόσον εἴρων,
« αὐτὸς ἀνεδεικνύετο λαμπρὸς, ἂν ὄχι Βύρων !

ἡ αὐτὴ δὲ κρίσις ἀρμόζει καὶ εἰς τὴν ἐτέραν
συλλογὴν τοῦ ποιητοῦ, τοὺς *στόνους*, οἵτινες εἰσι
δεκαεπτὰ οἱ ἐξῆς.

A' αἰσθάνου. B' τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος.

Γ' τί τὸ πᾶν κατὰ τὴν γερμανικὴν φιλοσοφίαν.

Δ' τί τὸ πᾶν κατ' ἐμὴν γνώμην.

ΣΤ' εἰς τὴν φιλοσοφικὴν ἀλήθειαν καὶ γνῶσιν.

Z' εἰς τὴν ἀπόλυτον ἀλήθειαν.

H' βιβεῖα ποιητοῦ συναίσθησις.

Θ' ποιητῆς πρὸς ποιητὴν ἀναξιοπαθοῦντα.

I' πρὸς φίλον ἀναχωροῦντα.

AI' ὁ δυστυχὴς, ποίημα εἰς ἄσματα τοιαῦτα

ἄσμα α' ἢ ὁ ποιητῆς χαλκεύς.

» β' ἢ ὁ ποιητῆς δάφνης ἄμοιρος ἐραστής,

» γ' ἢ ἀπῆλθεν.

IB' ἀπάτη πάντα.

II' ἀπάτη πάντα (πάλιν)

IA' τὸ δάκρυ ποιητικῆς ψυχῆς.

IE' ψυχὴ καὶ κάλλος,

IST' εἰς ἑμαυτόν.

IZ' τὸ δαρνηφορεῖν, ἢ ὁ ποιητῆς περὶ δάφνης.

αἱ ἐπιγραφαὶ τῶν στόνων ἱκανῶς δηλοῦσι τὰ
πράγματα τῆς τεθλιμμένης μουσικῆς τοῦ ποιητοῦ.
μὲ αἰσθημα βαθὺ καὶ γλῶσσαν ὀμαλὴν καὶ κα-
θαρῶς ῥέουσιν θρηνεῖ περὶ παντοίων ὁ ποιητῆς·
χύνει θερμὰ δάκρυα, τὰ ὅποια πολλάκις μετα-
βάλλονται εἰς μαργαριτάρια στιλπνὰ, ὡς τὰ δά-
κρυα τῆς κόρης ἐν τῷ δημοτικῷ παραμυθίῳ τοῦ
Εὐλαμπίου περὶ τοῦ ἀθανάτου νεοῦ· ἀλλὰ οἱ
μαργαριταὶ οὗτοι καταποντίζονται συνήθως εἰς τὰ
κύματα δύο μεγάλων κακιῶν τοῦ ποιητοῦ, αἱ
ὅποιοι ὡς Σειρῆνες καταθέλγουσαι παρασεύρου-
σιν αὐτὸν ἡρέμα καὶ ἐπιτηδεῖως ὅπου ὅλως δὲν
σκοπεῖ. Ὁ ποιητῆς κατέχεται ὑπὸ φιλαυτίας καὶ
φιλοδοξίας δεινῆς· αὐταὶ ὥθοῦσιν αὐτὸν εἰς κρη-
μνὸν ὀλισθηρὸν καὶ σπανίως τὸν ἀφίνουσι νὰ κα-
τορθώσῃ τι ἀμώμητον, σταματήσας ὀλίγον. Ὁ
ποιητῆς μεθύει διὰ τὴν ποιητικὴν δάφνην καὶ
τὴν δόξαν, καὶ δὲν ἀμφιβάλλει ὅτι ἵνε ἀμφοτέ-
ρων ἄξιος, ἀλλὰ παραγνωρίζεται ἐν τῷ κακῷ τοῦ-
τῳ κόσμῳ

μὲ τοιαῦτα αἰσθήματα ἵνε χρωματισμένη ὅλη
τοῦ ἡ ποίησις· σκληρὸν ἵνε νὰ τὸ εἰπώμεν, ἀλλ'
ἀληθές· ἐπαίτης κατήντησε τῆς ποιητικῆς δάφνης,
ὥσπερ ἱκετηρίας κρατῶν τὰς παρούσας ποιήσεις·
ἀλλ' ἡ ἐπαίτεια εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς καλὰς
τέχνας δὲν βραβεύεται· ὅθεν καὶ ἡμεῖς νῦν ἐν Ἀ-
θήναις ἐπιστημονικώτεροι γενόμενοι καὶ μᾶλλον
φιλόκαλοι κατηγορήσαμεν ἐκεῖνο τὸ ἐπάγγελμα.

ἡμεῖς, ὡς ἄνθρωποι, συμπάσχομεν τῷ ποιητῇ,
συναναγνωρίζομεν καὶ βεβαιόνομεν τὴν εὐσέβειαν
αὐτοῦ, τὴν ἄκραν φιλοπατρίαν, τὴν παιδείαν καὶ
ἄλλας ἀρετάς· ἀλλ' ὡς κριταὶ ἔχομεν ἄλλο κα-
θῆκον· εἴμεθα αὐστηροὶ καὶ δίκαιοι. δίδομεν δὲ
ἐκ περισσοῦ χαρίζομενοι τῷ ποιητῇ τόσον (ἂν
θέλει νὰ τὸ δεχθῇ) μίαν συμβουλήν.

ἐὰν θέλῃ νὰ ἀπολαύσῃ τοὺς πόθους του, νὰ
τοὺς λητμονήσῃ παντελῶς· νὰ μὴ ποιῇ ἀποβλέ-
πων εἰς τὴν δόξαν καὶ τὴν ἀθανάσιαν, ἀλλὰ διὰ
φυσικὴν ἀνάγκην τῆς καρδίας του. ἡ μουσά του
νὰ ψάλλῃ τὸ περισσὸν τῆς καρδίας διὰ μηδὲν
ἄλλο ἢ διὰ τὴν ἐντὺς ἀνάγκην καὶ τὴν ἰδίαν ἐλά-
φρυνσιν καὶ εὐχαρίστησιν. εἰς ἀπόδειξιν δὲ τῶν
λόγων μας ἡδυνάμεθα νὰ φέρωμεν παραδείγματα
ἐξ αὐτοῦ τοῦ ποιητοῦ, ἐν οἷς θαυμασίως ἐπέτυχε,
διότι πρὸς στιγμὰς τινὰς εὗρέθη ἀπηλλαγμένος
τῶν δύο ἐκείνων κακιῶν.

τοιούτον παράδειγμα ἵνε ὁ Z' τῶν στόνων,
«εἰς τὴν ἀπόλυτον ἀλήθειαν»

Ὡς ἔγγελος γλυῶδης καὶ εὐόλισθος
μοὶ φαίνεσαι πολλάκις, ὦ ἀλήθεια !
διότι δὴ πολλάκις τοὺς ἀθλοῦς σου
θερμοὺς διώκτας κ' ἱγνηλάτας θηρεύτας,
τοὺς καλαιπώρου φιλοσόφους ἐννοῶ,
δεινῶς ποσάκις δὲν πλανᾷς καὶ ἐξαπατᾷς ;
ποσάκις, — μεθ' ἐδράκας πεποιθήσεως
ἐν ᾧ αὐτοὶ φρονοῦσιν ὅτι πάντως σε
συνέλαβον καὶ πλέον ἀσφαλίστατα,
σφιγχτὰ κρατοῦσιν ἐνδοὶ τῶν κλειστῶν χειρῶν, —
σύ πρὸ πολλοῦ, εὐκόλως ὀλισθήσασα,
λαθραίως διὰ μέσου τῶν δακτύλων των.
ἐξέφυγες, καὶ μόνην τὴν ἀπατηλὴν
γλοίαν σου εἰς τὰς χεῖράς των κατέλιπες ! . . . »

[τοιούτον καὶ ὁ E' ἐν σελ. 43

«τί τὸ πᾶν κατ' ἐμὴν γνῶμην».

Ἐρωτηματικὸν μοὶ ὅλ' ἡ πλάσις φαίνεται
σημεῖον. ὅπερ ἐν σιγῇ τρόπον τινὰ
περὶ αὐτοῦ τε ἄμα καὶ τοῦ πλάσαντος
καὶ ἑαυτοῦ κ' ἐκείνον ἐκπαλ' ἐρωτᾷ·
ὡς ἁρμοδία δὲ καὶ παναρίστη τις
ἀπόκρισις εἰς τοῦτο ; στίγματά τινα

ἐκ τῶν δηλούντων τὴν ἀποσιώπῃσιν
κ' ἐν τέλει τούτων ἐστὶ ἐν θαυμαστικόν !

ἔνθα ὁ ῥυθμὸς τοῦ πρώτου στίχου ὑπέρμετρος ἀπέβη, ἀν δὲν ἐποιήθη ἐπιτήδης ἀναλελυμένον τὸ μέτρον, ὡς παρὰ τοῖς παλαιαῖς εὐρηται ἐν τοιαύτῃ χώρᾳ ἄλλὰ αἱ τοιαῦται ἀναλύσεις δὲν εἰσῆλθον ἀκόμα εἰς τὴν νέαν μας ποίησιν, οὐδὲ παρὰ τούτῳ τῷ ποιητῇ ἀλλαχού τὰς εἰδομεν ἄλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ταύτῃ δὲν ἤρμοζεν εἰς τὸν νοῦν ἡ ἀνάλυσις ἐνταῦθα πάθος ἐμφαίνουσα βίαιον παρὰ τοῖς παλαιοῖς.

Εὐτυχὴς ἔνε ἡ ἐπίνοια τοῦ ποιητοῦ ἐν τῷ ΙΑ'. στόνῳ, (σελ. 47), ὅπου ὑπὸ ἀπελπισίας γίνεται χαλκεὺς καὶ κτυπῶν μετὰ ῥυθμοῦ τὸν σίδηρον ἐπὶ τοῦ ἄκμονος ψάλλει.

Γκόπ ! γκόπ ! γκάπ ! γκάπ ! εἶμαι χαλκεὺς ! ὁ ἄκμων
(μου ἡ σφύρα

τρανώτατα τὸ λέγουσι διὰ τοῦ ἤχου τούτου !
γκόπ ! γκόπ ! γκάπ ! γκάπ ! ἀφοῦ πικρὰ ἐδίδαξέ με πείρα
ὅτι οὐδεὶς που ποιητὴς ἐφάνη ἀνευ πλούτου !
ψάλλω δ' ἐνίστε ἐν ᾧ κτυπῶ τὸν σίδηρόν μου !
ἄχ ! οἱ τυγὼν ἀκούοντες μὴ με περιγελάτε !
κάλλιον ἐψαλ' ἄλλοτε, καλοὶ μου διαβάται !
ἄλλοτε, ναί ! . . εἰς ὄνειρον . . εἰς τὸν καλὸν καιρόν μου !

ἀλλὰ τὴν καλὴν ταύτην ἐπίνοιαν, δι' ἧς πολ-
λὰ ἡδύνατο νὰ χαλκεύσῃ μιμούμενος τὸν Schil-
ler τὴν πνίγουσιν πάλιν τὰ συνήθη του παράπο-
να ἐν τοῖς ἐξῆς, ἃ παρατρέχομεν νῦν συντομίας
χάριν.

[Ἦχον κ' ἐγὼ καλὸν καιρόν. . . ἐκ τοῦ λαμπροῦ αἰθέρος
ἀβυσσὶς τις μουσα ὑψηλῇ, ἀγνή μοι ἐπεφοίτα,
ἐμπνέουσα κομψότατα, κομψέ μου παροῦσα,
καὶ χροϊέντως μειδίων παρὴν μοι καὶ ὁ ἔρωσι !
ἀλλ' εἶν' οἱ ἄνθρωποι σκληροὶ κατὰ τὰ ἄτματά σου,
μοὶ ἔλεγον, ἀλλ' ἄξια δὲν εἶναι καὶ χρημάτων !
οὐδὲ τῆς δάφνης ἄξια τὰ θρηνηδόμενά σου !

« οὐδὲ τῆς δάφνης ἄξια » ! φεῦ, ἤκουον
φρυάττων (!),

— θαρρύνάτε μ' ἀν εὐθὺμα ν' ἀκούσῃτε ποθῆτε,
φαιδρύνάτε με, ἀν φαιδρὰ ζητεῖτε νὰ σᾶς ψάλλω !
— πρᾶξον ὡς λέγεις κ' ἔπειτα σοὶ γίνεται τὸ ἄλλο,
εἰρωνικῶς ἀπῆντων μοι πικροὶ δικαιοκρίται !
— ἀδύνατον, ἀντέλεγον ὁ κόσμος ὅλος πάσχει.
ἡ ἀνθρωπότης ἄπασα δεινῶς ἀλγεῖ, στενάζει
τίς ἄρα τέρψις θέλετε νὰ μὲ ἐνθουσιάζῃ ;
τί εὐθυμία ἐκτρομῇν τανὺν νὰ μοὶ παράσχει ;
— παῦσιν λοιπόν ! ν' ἀκούσωμεν δὲν θέλωμεν ἡ λύρα,
εἰ, πικρὰν ἀλήθειαν νὰ ἐξηγῇ ἐκλήθη,
ἀν δὲν ἐγχεῖν θάλασμον χωρὶς εἰς πόνου στήθη,
ὦ ! κάλλιον τοῦ κρούστου τῆς νὰ μένῃ μαύρη χήρα !
— ἀλλὰ τὸ ἥσυχον καὶ πικρὸς ἡρῶναι ἀληθείας,

εἰς ἡδονὴν ἐκτρέπεται δούνη ἀδομένη,
καὶ πάντως ἀναντίρρητον ἐστὶ τερπνὸς ἱαίνει
τὸ πάθος τῆς ποιήσεως τὰ πάθη τῆς καρδίας !

— ἀλλὰ καὶ ὁπωσδήποτε τοῦ λόγου σκοπητέα
ἡ δύναμις, ἡ ὑψηλὴ τῆς φαντασίας πτῆσις,
τῆς διανοίας ἡ ἰσχύς, τὸ βάθος καὶ ἐπίσης
τοῦ ψάλτου τὰ ποιητικὰ αἰσθηματικά καὶ νέα !

— εἰς μάτην πάντα ! σίγησον ! μὴ περιαιτολόγῃ
πᾶν ὅ,τι ψάλλεις ἄξιον οὐδέ λεπτοῦ ! . . ἐργάζου,
νὰ ζῆς ἀν θέλῃς ! εἰδὲ μὴ οἰκτεῖραυ καὶ χλευάζου
εἰς ψόγων πάντως ἄξιον ἀρμόζουσιν οἱ ψόγοι !

ἀν εἶγες πλούτων, ἔλεγες ὅ,τι ἤθελες ! νῦν ὅμως
πρέπει νὰ πύσης τοῦ ποιῆν, τοῦ μελωδεῖν νὰ πύσης !
καὶ δι' αὐτῶν σου τῶν χειρῶν τὴν λύραν σου νὰ θραύσῃς !
νὰ αἰσθανθῇς πόσον δεινὸς ὁ τῆς ἀνάγκης νόμος
φεῦ ! δὲν ἐμπόρου νὰ σιγῇ νὰ ἐπαυτῶ, ὁμοίως
ἀπέκαμα εἰς δίλημμα οὐκίως ἐπιμενόν !
ἰδοὺ λοιπόν ὡς μ' ἐμελλεν, ὡς μ' ἦτο πεπρωμένον,
δι' αἰτί' ἀπειράριθμα ὁ νῦν μου βίος ποῖος !

γκόπ ! γκόπ ! γκάπ ! γκάπ εἶμαι χαλκεὺς ὁ ἄκμων
(μου ἡ σφύρα,

τρανώτατα τὸ λέγουσι διὰ τοῦ ἤχου τούτου
γκόπ γκόπ γκάπ γκάπ ἀφοῦ πικρὰ ἐδίδαξέ με πείρα,
ὅτι οὐδεὶς πω ποιητὴς ἐφάνη ἀνευ πλούτου
ψάλλω δ' ἐνίστε ἐν ᾧ κτυπῶ τὸν σίδηρόν μου
ἄχ ! οἱ τυγὼν ἀκούοντες μὴ με περιγελάτε
κάλλιον ἐψαλ' ἄλλοτε, καλοὶ μου διαβάται
ἄλλοτε . . . ναί . . . εἰς ὄνειρον . . . εἰς τὸν καλὸν
καιρόν μου » |

καὶ ἐν τῷ δυσέλεπιδι ἔχει ὁ ποιητὴς πολλὰ
καλὰ μέρη, ἐν οἷς καὶ τὰ περὶ ἰδύης (κς', κς',
κῆ),

τέλος πρὸς τελειότερον χαρακτηρισμὸν τοῦ ποι-
ητοῦ καὶ ὡς περ ὠδὴν εἰς τὸν παρόντα ἀγῶνα, ἃς
ἀναγκάσωμεν τὸν τελευταῖον τοῦ ποιητοῦ στόνον,

« τὸ δαφνηφορεῖν.

ἡ: ποιητὴς περὶ δάφνης ».

πόσον ὠραῖον ἀν δάφνην φορῇ τις, ὦν ἄξιος δάφνης
ναὶ καὶ ἀν πλάνῃ ἀπλῇ, τοῦτο εἶναι οὐχ ἥττον ὠραῖον
ἄλλως τε ἡ ὠραϊότης εἶν' ἄλλο τι ἄρα ἢ πλάνη ; . .
ἄλλο, εἰμὴ γοητεία νοός διὰ θαμβοὺς ὁμμάτων ; . .

δάφνη Θεὸς ποῖα λέξις ἀνέκφρατος ποῖα μαγεῖα,
μόλις προσφέρω τὸ ὄνομα αὐτὸ, κυριεύει με ὄλον
πῶς μοι τὸ αἶψ' ἀνθράζει καὶ πάλαι δεινῶς ἡ καρδία
πῶς τὰς ὑψίστας ὁρμὰς νὰ τολμήσῃ τὸ πνεῦμά μου πτῆσαι
ἐξ ἄλλος γίνεσθαι καὶ ὑπ' ἄλλοιαν μορφὴν βλέπει πάντα
δάφνην ἀμείραντον στέμμα τοῦ πνεύματος σύμβολον δόξης
ἐκλάμπρον, θεῖον, ἐπιθρόνον, πλήρες ἀφάτων θελητήρων
σὲ καὶ ὁ πρῶτος παλμὸς τῆς καρδίας μου ἐστὶ ἐκάλει
σὲ αἱ μακραὶ ἀγρυπνίαι, οἱ πόνοι μου πάντες σκοποῦσι
σὲ μονωτάτην τοῦ νοῦ μου ἀνέκουσι πᾶς αἱ δυνάμεις
εἶσαι τὸν πόθων μου κέντρον, κ' ἐλπίς ἀπασῶν τῶν ἐλπίδων
μόνος σκοπὸς τῆς ζωῆς μου, τῇ δίδεις σκοπὴν καὶ ἄξιαν

πόσον ὠραῖον, ἂν δάφνην φορῇ τις, ὣν ἄξιος δάφνης!
ναί· καὶ ἂν πλάνη ἀπλῆ, τοῦτο εἶναι οὐχ' ἤττον ὠραῖον!
ἄλλως τε ἡ ὠραιότης εἶν' ἄλλο τι ἄρα ἢ πλάνη; . . .
ἄλλο, εἰμὲ γοητεία νους διὰ θάμβους ὁμμάτων; . . .

Β' ΕΠΙΚΟΛΥΡΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ.

σύντομον θὰ κόψωμεν τὸν λόγον περὶ τῶν δι-
φωρῶν ποιημάτων τῶν ἐπικολυρικῶν. ταῦτα ἦσαν
ἐπ' αὐτῶν τούτων δὲ δύο, τὸ ἐπιγραφόμενον *Σαπφῶ*
καὶ *Φάων* καὶ τὸ ἐκ τριῶν ἀποτελούμενον *Λυδία*,
πόθος, *εἰς ποταμόν*, εἰς τῶν ἄλλων ἀξιολογώ-
τερά· κράτιστον δὲ πάντων τὸ πρῶτον.

1 Λυδία κτλ.

ὁ ποιητὴς τῆς Λυδίας ἔχει προτεταγμένους
τοὺς ἐξῆς καλοὺς στίχους, δηλοῦντας τὸν πόθον
τοῦ ποιητοῦ, ὅτι πρὸς εὐσεβῇ σκοπὸν ἀρέγεται
τὴν δάφνην τῆς νίκης:

ὦ πάτερ, ἂν δὲν ἡττηθῶ, ὦ πάτερ ἂν νικήσω,
ἡ κόνις σου μὲ μάρμαρον θὰ καλυφθῇ σεμνόν.
καὶ εἰς τὸν μαυρὸν σου σταυρὸν τὴν δάφνην θ' ἀναρτήσω.
— εὐλόγησον τὸ τέκνον σου ἀπὸ τὸν οὐρανόν. »

ἐπικινετῇ ἵνε ἡ εὐσεβὴς ἀπόφασις τοῦ ποιητοῦ·
ἀλλ' οἱ κριταὶ ἤθελαν νὰ μὴ τὴν ἀκούσωσι· διότι
ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην αὐτῶν συνήθεις λόγους
τινῶν, τί θὰ ἔκαμναν ἂν ἦσαν πλούσιοι· ἐπει-
τα ὑποφαίνεται τις καὶ θωπεία ἐν τῷ πράγ-
ματι· οἱ δὲ κριταὶ πρέπει νὰ κρίνωσι μόνον μὲ
τὸν νοῦν, ἄνευ ἀρέξεως, ἄνευ συμπαιθείας καὶ ἀντι-
παθείας, ἀποβλέποντες μόνον εἰς τὰς πράξεις·
αὗται δὲ εἰσὶν ἐνταῦθα τοιαῦται.

ἡ Λυδία τοῦ ποιητοῦ ἵνε ἐπύλλιον τριμερὲς, ἐν ᾧ
ἀσχημὲς τις νέα ὡς ἡ Μεδούσα κατοπτρίζεται τὴν
νύκτα λαμπράδα ἀναμμένην ὡς Ἑρινύς κρατοῦσα εἰς
τὰς χεῖρας ὑπὸ ζήλοτυπίας πρὸς τὴν καλὴν καὶ ἀ-
γαθὴν καὶ εὐτυχὴ εἰς τὸν ἔρωτα ἀδελφὴν τῆς, ἥτις
κοιμᾶται ἡσυχα, ἐνῶ αὐτὴ στενάζει. Ἡ Ἑρινὺς κόρη
λέγεται Λυδία, ἡ δὲ ἀδελφὴ τῆς Ἑλένη, μνηστῇ
τοῦ ποιητοῦ, ὅστις ἐλθὼν ὑπὸ τὸ δῶμα μὲ κιθά-
ραν ψάλλει τὰ ποιήματά του, δι' ἃ παραφρονοῦσα
ἡ Λυδία λαμβάνει ἐγχειρίδιον καὶ ὁρμᾷ νὰ τὸ
ἐμπέσῃ εἰς τὰ στήθη τῆς Ἑλένης. ἀλλὰ

οὕτω σώζεται ἡ Ἑλένη. ἡ δὲ Λυδία, μετανοήσασα
καὶ συγνώμην ἀπὸ τὴν σιδηροῦν ὕπνον κοιμω-
μένην ἀδελφὴν τῆς ζητήσασα, ἐξέρχεται τῆς οἰ-
κίας, ἀρπάζει τὸν ἐξ αἰγοκλήματος στέφανον, ὃν
ὁ ποιητὴς εἶχε κρεμάσῃ εἰς τὴν θύραν διὰ τὴν
Ἑλένην, καὶ φεύγει εἰς δάση καὶ βράχους, ἔως
εἶδε τὴν θάλασσαν· ἐνῶ δ' ἐμελλε νὰ ξιφθῇ εἰς
τὰ κύματα, κώδων μοναστηρίου καλογραιῶν τὴν
ἀποτρέπει. ἐκεῖ πορευθεῖσα καὶ χρόνους πολλοὺς
μεῖνας, ἐξαγνίζεται καὶ τελευτᾷ τὸν βίον, ἐξο-
μολογηθεῖσα κατὰ τὰς τελευταίας στιγμὰς τὰς
ἁμαρτίας τῆς εἰς τὴν ἡγουμένην καὶ δώσασα εἰς
αὐτὴν καὶ περιάπτον, ἐν ᾧ πάντα ἔφερεν ἐν ἄν-
θος τοῦ ποιητοῦ, ὃν ἡγάπησε καὶ αὐτὴ. αὕτη ἵνε
ἡ ὑπόθεσις τοῦ ποιήματος, μετρίου ἄλλως ἔργου
καὶ οἷα τὰ συνήθως γραφόμενα ὑπὸ τῶν νέων.

Καλλίτερον ἵνε τὸ δεῦτερον ποίημα τοῦ ποιη-
τοῦ, ὁ *πόθος*, δημοτικὸν ὄν. σύγκεται δὲ ἐκ τεσσ-
άρων στροφῶν, ὧν ἐκάστη ἐκ τριῶν ὁμοιομετρ-
φῶν διστίχων (...) ἀλλ' ἡ ἐν αὐτῷ λέξις *μνημεῖο*
δὲν μᾶς φαίνεται γνησίᾳ δημοτικῇ· διότι *μνημα*
ἢ *μνημοῦρι* λέγει ὁ λαὸς, ὅσον γνωρίζομεν. ἔχει
δὲ καὶ τινα παρὰ τὸ πρέπον καὶ φορτικὰ φαί-
νονται αἱ πολλαὶ ἐπαναλήψεις τῶν εὐχῶν του,
ὅθεν χαίρων λαμβάνει ὁ ἀναγνώστης ἀναψυχὴν
εἰς τὴν τελευταίαν στροφὴν, ἥτις καὶ καλὴ ἵνε
καὶ ἀληθής· καὶ ἔτι μᾶλλον ἐπέτυχεν εἰς τὸ τρί-
τον τοῦ ποίημα τὸ «*εἰς ποταμόν*» ὃ ἀναγινώ-
σκομεν.

» Ποτάμι ταξειδιάρικο, ποτάμι ἀγαπημένο,

» μυριολογόντας ποῦ μοῦ πᾶς νὰ βοηθῇς καὶ ὑμμένο: »

ἄχ, σὰν κ' ἐμὰς εἶσαι καὶ σὺ ὅποιος μπροστὰ βιάζεις,

ὅποιος βιάζεις πάντα ἐμπρός, ποῦ πάει δὲν γνωρίζεις·

ἐγὼ, ἐγὼ νὰ σοῦ τὸ πῶ, ἐγὼ καλὸ ποτάμι,

τὰ χρυσταλλένια σου νερά ἡ μαῖρα τί θὰ κάμῃ.

ἀπὸ τὴν ἀβυσσο ἔρχεσαι, στὴν ἀβυσσο θὰ πέσῃς,

δὲν θὰ μπορέσῃς νὰ σταθῇς, φτωγὸ, δὲν θὰ μπορέσῃς!

πρέπει τὸν νόμο τὸν κοινὸ κ' ἐσὺ νὰ ἀκολουθήσῃς,

ποτάμι θε νὰ στερευθῇς· ποτάμι, θε νὰ σῶσῃς·

ἄχ, βλέπε, βλέπ' ὅσα μπορεῖς, καὶ μάτια ἂν δὲν ἔχῃς,

τὸν ἀσημένιον οὐρανὸ, τὰ λούλουδα ποῦ βρέχεις·

βλέπε τῆς γῆς τὴν ὡμορφίαν καὶ τὸ οὐρανοῦ τὴ χάριν,

πρὶν πέσῃς μέσ' τὰ σκοτεινὰ κ' ἡ ἀβυσσο σὲ πάρῃ.

ἀργά, ἀργά· μὴ βιάζεσαι τὸν οὐρανὸ στοχάσου,

τὸν οὐρανὸ ποῦ ἀντανάκλᾳς καὶ πέρνεις στὰ νερά σου.

ἰδὲ τὰ νέφη τὰ λευκά, ποῦ ἐπάνω σου περνοῦνε,

γιατί τοὺς μοιάζεις, ποταμέ, γι' αὐτὸ σὲ χαιρετοῦνε.

ἐσ' εἶσαι σύννεφο ὑγρὸ, λευκότερο ἀπ' τὰ κρίνα,

ἐσ' εἶσαι σύννεφο τῆς γῆς, καὶ τ' οὐρανοῦ ἐκεῖνα.

γιὰ πές μου, πές μου, ποταμέ, τὴν μάνα ποῦ τὴν ἔχεις;

ποῖά σύννεφα σ' ἐσπείρανε, σ' ἐγέννησαν καὶ τρέχεις;

ἄχ, μοιάζεις μὲ τὸν ἄνθρωπο, ἄχ, μοιάζεις καὶ μ' ἐμένα·

... ὁ κύων τῆς Λυδίας,

καθ' ἣν στιγμὴν κατέβαινεν ἡ χεὶρ τῆς, πηρὴ, φθάνει,

μὲ τοὺς ὀδόντας τὴν μακρὰν ἐσθῆτά τῆς λαμβάνει

τὴν σῆρει, καὶ μὲ ὀφθαλμὸν περιλύπον τὴν βλέπει

οἰμώζων, ὡς ἂν ἔλεγεν ἰκετικῶς «δὲν πρέπει.»

ὅμως ἐγὼ κουράσθηκα μπροστῆτέ· ἀπὸ σένα.
μ' ἔρχεται τώρα, ποταμὲ, στὸ κῦμα σου νὰ πέσω,
τῇ φλόγῃ πῶ/ω μέσα μου στὰ στήθια σου νὰ σβέσω.
ἐγὼ φοιτιά, ἐσύ νερό, ποτάμι, θά μὲ σβύσης.
ἔχεις τῆς λήθης τὸ νερό καὶ θά μοῦ τὸ ποτίσης.
— ἔλεγε καὶ εἰς τοῦ ποταμοῦ τὴν ἀκρὴ ἐπεριπάτει.
ἕνας ὀλιμμένος ποιητὴς μὲ δακρυσμένο μάτι·
ἕνας π' ἀγάπησε πολὺ καὶ δὲν ἀνταγαπήθη.
καὶ βλέποντας καὶ βλέποντας τὸ κῦμα, ἐλησμονήθη.
δὲν εἶδε ὅτι ἔπευτε μέσα· στὸ τρεγάτο μῆμα·
τὸ κῦμα ἔλαβε τὸ νεῖο κ' ἡ ἄβυσσος τὸ κῦμα.»

καὶ ἐνταῦθα διέφυγαν τὸν ποιητὴν τινα μὴ δημο-
τικῶ· οἷον τὰ νέφη τὰ λευκὰ ἀντὶ τὰ ἄσπρα
σύννεφα ἢ σὺννεφα, καὶ λήθης νερό καὶ ἐπερι-
πάτει.

2.* Σαπφὼ καὶ Φάων.

Τὸ ποίημα τοῦτο, συγκείμενον ἐξ 904 στίχων
εἰς τετραστίχους μορφᾶς διηρημένων, εὐπρόσωπον
ἐφάνη εἰς τοὺς κριτὰς καὶ τερπνὸν τὴν θέαν, εἴτε
διὰ τὰς φυσικὰς του ἀρετὰς, εἴτε διότι συνυπῆρ-
χε μὲ ἄλλα ἀσχημότερα· εἰς δὲ τοιαύτην συντρο-
φίαν, ὡς αἱ καλαὶ κυρίαι γνωρίζουσιν, ἐξαίρεται
τὸ κάλλος διὰ τὴν ἀντίθεσιν.

ὁ ἔρως ποιητὴς νῦν τὸ πρῶτον ἀποδύεται
εἰς ἀγῶνας στεφάνους, ἀφοῦ, καλῶς διανύσας τὰ
γυμνάσια τῆς παλαιστρας, ἔλαβε τὴν πρέπουσαν
εὐεξίαν. ἀλλ' ὁ ἡμέτερος ἀγὼν δὲν ἔνε παίδων ἀ-
γῶν, οὐδ' ἐφήβων μόνον, ἀλλ' ἅμα καὶ ἀνδρῶν
(οὕτως ἔδοξε τοῖς νομοθέταις), πρὸς οὓς, ἐάν δὲν
ἔχη τις καὶ τὴν ἀθλητικὴν δεξιότητα καὶ εὐστρο-
φίαν, δυσχερὲς γίνεται ἡ πάλη. διότι πολλὰ τρω-
τὰ μέρη παρέχει ὁ ποιητὴς, ὧν ὀλίγα δεικνύμεν.

λείπει αὐτῷ ἡ φρασιολογικὴ φιλοκαλία καὶ εἰς
τὴν θέσιν καὶ εἰς τὴν χρῆσιν τῶν λέξεων. οὕτως
εὐθύς ἡ εἰσθεσις τοῦ ποιήματός του ἔνε ἀτυχής.

Ἀφόρητ' ἠνεώχθησαν τῆς οὐρανόφωτος
αἱ πύλαι, ὅπως διελθῇ τὸ ἄστρον τῆς ἡμέρας
καὶ δώσῃ πάλιν εἰς τοὺς θνητοὺς τῆς νεκρωθείσης σφαίρας
τὰ δῶρά του τὰ ἀφθονα καὶ τὰς βραχείας ὥρας.

ἐνταῦθα ὁ πρῶτος φόφος τῆς λέξεως ἔνε ψυχρὸς
καὶ κακός· ψυχρὸς διὰ τὴν ὑπολανθάνουσαν ἐν
τῇ κοινῇ ἔννοιαν τῆς λέξεως, κακὸς διὰ τὴν
ἀκανόνιστον καὶ σκληρὰν ἐκθλίψιν. ὅλον δὲ τὸ
κακὸν ἐγένετο διὰ τὸν ἐπιφερόμενον κλασσικὸν
τύπον ἠνεώχθησαν· ἐνῷ ἂν ἔγραφεν ἀνοίχθησαν,
θὰ ἀνοίγαν μὲ τὸ ποίημα καὶ τὰ φύλλα τῆς κρ-
δίας τοῦ ἀναγνώστου.

ἀλλ' ἡ ἀρχαιοτροπία ἐν ταῖς λέξεσι κατήντησε

νόσημα ἐπιδημικὸν παρ' ἡμῖν, οὐ δὲν γνωρίζομεν
τίς ἔμεινεν ἐλεύθερος, μαθὼν ὀλίγα γράμματα,
καὶ ὅσον ὀλιγώτερα τὰ γράμματα, τόσον περισ-
σότερον τὸ νόσημα. ἀλλ' ὁ καιρὸς δὲν μᾶς συγ-
χωρεῖ νὰ ἐνδιατριψόμεν τώρα εἰς τὰ τοιαῦτα πα-
ραπτώματα. ἔχει δὲ καὶ τινα παρὰ τὸ εἶδος διὰ
νεότητα καὶ ἀπειρίαν. λαμβάνομεν ἐν παραδείγμα
τοῦτου τὸ πρῶτον προστυχόν. ἀρχόμενος τῆς
πρώτης ὁδῆς τῆς Σαπφούς, λέγει ἀπὸ στόματος
αὐτῆς τὰ ἐξῆς.

» Ἐχεις Φάων τὸ σ' ἡ σκληρὰν καρδίαν

» εἰς ἐκεῖνα τὰ ἀπαλά σου στήθη » κτλ.

ἡ φράσις ἤρμοζε μᾶλλον εἰς τὸ στόμα τοῦ Φάωνος
περὶ τῆς Σαπφούς ἢ ὡς νῦν ἐτέθη.

τῆς Σαπφούς καὶ τοῦ Φάωνος ὁ μῦθος ἔνε ἀ-
πλοὺς παρὰ τῷ ποιητῇ.

ὁ Φάων, γέρων τις πορθηεὺς Λέσβιος, πείθε-
ται ὑπὸ τῆς Ἀφροδίτης, ὡς καλῆς καὶ πτωχῆς
γυναικὸς ἐμφανισθείσης, νὰ τὴν διαπορθηεῖται
ἀμισθὶ ἀντικεῖν εἰς τὴν Ἀσίαν, ἀνθ' οὗ θαυμασίαν
ἔπειτα λαμβάνει ἀμοιβήν, νεότητα καὶ κάλλος,
μετὰ τὸ ταξιδεῖον, οὐ τὰς μερικότητας περιγράφει
ὁ ποιητὴς, ἀνθολογῶν εἰκόνας τινὰς καὶ ἐκ
τῶν εἰδυλλίων τοῦ Θεοκρίτου (ἐνταῦθα τελειώνει
τὸ α. μέρος τῆς ποιήσεως).

« ὥραϊος ὡς ὁ Ἀδωνίς ὁ τέως κυρτὸς γέρων

Φάων ἐπιστρέφει ἐν τῇ λέμβῳ του εἰς τὴν Λέσβον,
ὅπου ἀναγνωρίζεται καὶ θαυμάζεται ὑπὸ πάντων
τῶν κατοίκων, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ ὑπ' αὐ-
τοῦ τοῦ πρυτάνεως τῆς πόλεως, εἰς δὲν διηγείται
τὴν μεταμόρφωσιν. τὸν εἶδε καὶ ἡ Σαπφώ, ἀλλὰ
μόνη γυναικῶν δὲν τὸν ἀνθοδόκησεν, οὐδὲ συμ-
παρέπεμψεν ἐν πομπῇ μετὰ τῶν ἄλλων εἰς τὸ
πρυτανεῖον (τέλος τοῦ β'. μέρους).

ἡμέραι καὶ νύκτες παρέρχονται, αὐξάνουσιν αἱ
δροσεραὶ βοτάναι, τ' ἄμορφα ἀηδονάκια πετο-
φοῦσι καὶ φθέργονται, καὶ

καθὼς αὐτὰ ἠϋζάνετο καὶ τῆς Σαπφούς ὁ ἔρως,

ὅστις τέλος καταντᾷ πάθος ἀπαρამύθητον, καὶ
μάτην δοκιμάζουσιν αἱ φίλοις της, ὡς οἱ τοῦ Ἀ-
δωνίδος ἐν αὐτῶν εἰδυλλίων Θεοκρίτου, νὰ τὴν
παρηγορήσωσι. μόνον ἡ τοῦ Ὀρφέως λύρα, ἥτις
κατήντησεν εἰς τὰς χεῖρας της, τὴν κατευνάζει
ὀλίγον, περιμένουσιν εἰς μάτην τὸν ὑπὸ φίλης
της κληθέντα Φάωνα, ἕως αὐτῇ

— εἰς τοὺς ἀγροὺς ἐξῆλθε, τὴν μεγάλην
ὅπως σκεδάσῃ λύπην της, τὸν δροσερὸν αἶρα

ἀπλήστως ἀναπνέουσα καὶ ἄδουσα ἡδέα
μελύδρια ἐρωτικά

καὶ ὅταν ἐτελείωσε τὸ ἄσμα, αἶφνης κλαίων
ὁ λιπαρόχρους ἐραστής ὁ Φάων ἐπεφάνη.

οὕτως ἡσύχασεν ἡ Σαπφὼ καὶ

περιχαρὴς κ' ἀμέριμος ἀπεκοιμᾶτο πλέον,
περιχαρὴς ἡγείρετο. συχνάκις τὸν ὥραιον
ἑώρα ἐρωμένον τῆς τὴν θύραν τῆς οἰκίας
κτυπῶντα. πλὴν τὴν βαδινὴν νεάνιδ' Ἀμυθώνην
ἐπίσης ἐπεσκέπτετο συχνότερον ἐκεῖνος·
καὶ ἑκατέρω τὸν καιρὸν ἐπέρα εὐφροσύνης.
νομίζουσα ὅτι αὐτὸς αὐτὴν ἡγάπα μόνην.

(τέλος τοῦ Γ' μέρους).

Ἀλλὰ μετὰ μῆνα σχεδὸν συνέβη στάσις ἐν τῇ
πόλει, ἐν ἣ, ἰσχύσας ὁ δῆμος, ἐξορίζει κατὰ γνώ-
μην τοῦ αἰσυμνήτου Πιπτακοῦ, ἀντὶ νὰ θανατώσῃ
τοὺς ὀλίγους· ἠναγκάσθη δὲ καὶ ἡ Σαπφὼ νὰ φύ-
γῃ εἰς Συρακούσας πρὸς τὸν ἐκεῖ ἀδελφόν τῆς Χά-
ραξον· συνεπορεύθη δὲ καὶ ὁ Φάων, μεθ' οὗ διή-
γεν ἐκεῖ ζωὴν εὐτυχεστάτην. ἀλλ' ὅτε τὰ πάντα
πρὸς γάμον ἐτοιμάσθησαν, ἡ Σαπφὼ

τὴν κλίνην εὗρεν ἔρημον καὶ ἐπ' αὐτῆς χαρτίον (περγα-
μῆνόν βέβαιον)
μικρὸν τὴν προδοσίαν του προσμαρτυροῦν ἑώρα.

Ὁ γάμος συνταραχθεὶς διαλύσεται καὶ ἡ Σαπφὼ
τὴν ἐπομένην νύκτα, καταλιποῦσα μητέρα καὶ
θυγατέρα, φεύγει ὑπὸ ἀπελπισίας μετ' πλοιάριον
εἰς τὴν Λευκάδα, ὅπου ἀπὸ πέτρας ψάλλει ὠδὰς
θρηνητικὰς καὶ ῥίπτεται μετὰ τῆς λύρας εἰς τὴν
θάλασσαν.

Ἡμεῖς δὲ μετὰ τὰ ναυάγια τῆς πολυτίμου ταύ-
της λύρας ἅς ἀφήσωμεν τὸν ποιητὴν νὰ μᾶς ψά-
λῃ τὸ πρὸς τὴν Σαπφὼ αἴσθημά του.

Σαπφὼ κί' ὁ Φάων σ' ἔκλαυσε πικρῶς μετανόησας,
κί' ἡ Λέσθος σὲ ἐθρήνησε, κί' ὁ διαβαίνων ναύτης
μετ' ἐλαφρὸν πλοιάριον ἐκ τῆς θαλάσσης ταύτης,
πολλάκις ἴσως ἔκλαυσε τὸν βράχον ἀτενίσας.

εἰς πάντας εἶσαι προσφιλὴς, καὶ ἥσυχαι κοιμήσου.
καὶ εἰς ἐμέ τολμήσαντα, σὲ πρὸ πολλοῦ θανοῦσαν
νὰ ψάλλω, ὅς μεῖδιμα ὡς δῶρόν σου. σὲ Μοῦσαν
ἐμοῦ θὰ ἔχω, νοερός ὢν πάντα ἐραστής σου.

Τοιοῦτος ὁ μῦθος τῆς ποιήσεως ταύτης κατὰ
τὸν ποιητὴν, ὅστις τὰ περὶ Φάωνος ἐκ τοῦ Πα-
λαιφάτου λαβὼν διέπλεσε. ἡδύνατο δὲ πολλῶ
κάλιον νὰ διακοσμήσῃ καὶ ποικίλῃ αὐτὸν καὶ
ἐξ ἄλλων πηγῶν ἀρδόμενος, ἅς ὑποσημειόνο-
μεν (...)

τοῦτο λοιπὸν ἅς κάμῃ ἄλλοτε εἰς ἄρτουςιν καὶ
ἔκτασιν τοῦ μύθου του, προσέχων νὰ ἀπαλλάξῃ
τὴν ποιήσιν του καὶ τῶν φορτικῶν καὶ ἄνευ λε-
ξικοῦ ἀκατανόητων γλωσσημάτων, οἷα τὸ κατυ-
ρὸν στόμα, καὶ τὰ ἐπέλειθον καὶ ἐπελείθοτο
καὶ κοιλιδιών καὶ ἐσσηνος, χάριν τῆς ὁμοιοκα-
ταληξίας σμήνος, καὶ εἴ τι τοιούτων. ἀφόρητος δὲ
καταντᾷ ἐνίοτε ἡ ἀπειροκαλία του, ὅταν μᾶς πρὸς-
φέρει φράσεις τοιαύτας·

εἶλκεν ἀμυξ' κ' ἡμάτου,

ἐνθα καὶ εἰς γραμματικὸν ὑπέπεσε λάθος, ὡς καὶ
ἄλλοτε, σπυλάδαις εἰπὼν.

ἀλλὰ τοῦτον μὲν σὺν ἐπαίνῳ παροτρύνομεν νὰ
χωρήσῃ εἰς τὴν τρίβον τῆς ποιήσεως, δι' ἃς ἀνω-
τέρω εἵπομεν ἀρετάς. νῦν δὲ καιρὸς νὰ μεταβῶμεν
καὶ εἰς τὴν κρίσιν τῶν δραματικῶν ποιημάτων.

Γ' ΔΡΑΜΑΤΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ.

Δραματικὰ ποιήματα ἴσαν τρία· *Οἰνώρη*, *Φί-
λιππος* ὁ *Μακεδὼν* καὶ *Ιουλιανός* ὁ *παραβάτης*.

ἡ ἐμφάνισις τριῶν ἅμα δραμάτων ἐν τῷ ρε-
τινῷ ἀγῶνι, ὅσα οὐδέποτε ὁμοῦ καὶ σπανίως μόνον
προσῆλθον, χαρμόβουνον θέαμα ὑπῆρξε τοῖς κρι-
ταῖς, ὡς ἐπάνω ἀρχόμενοι ἐλέγομεν. διότι τὰ μὲν
τοῦ λυρικοῦ εἶδους ποιήματα, ἐξικοντίζεις αἰσθη-
μάτων αὐτοῦ τοῦ ποιούντος ὄντα, δὲν φαίνονται
τόσον δυσχερὲς ἔργον, ὥστε καὶ μετρία ποιητικὴ
φύσις νὰ μὴν ἀναφανῇ πῶς, μαθοῦσα τρόπους τι-
νὰς τοῦ ἐκφράζεσθαι. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ ἐπικά
καὶ τὰ μυκτὰ ἐξ ἀμφοτέρων θατὰ φαίνονται καὶ
ταῖς μετρίαις διανοίαις. ἡ κατάρθωσις βέβαια ἐν
πᾶσι τοῦτοις δέδοται αἰεὶ τοῖς εὐφροστέροις,
ἀλλ' οὐχ ἥττον καὶ ἐκεῖνοι δύνανται δι' ἐπιμελείας
καὶ ἐπιμονῆς ἐν τῷ ἔργῳ νὰ παρέξωσι τι τερπνόν,
ἢ τοῦλάχιστον ὑποφερτὸν εἰς τὴν παραχρῆμα ἀ-
κρόασιν. τὸ δρᾶμα ὅμως δὲν ἔχει οὕτω οἷον πλε-
στικὸν ἔκμαγμα τοῦ ἀληθινοῦ βίου ὄν, καὶ πλε-
στικὴ ἐκφρασις τῆς φιλοσοφίας τῆς ἀνθρωπίνης
κοινωνίας δὲν ἔνε τοῦ τυχόντος, οὐδὲ παντὸς ἔρ-
γον. τὸ δρᾶμα ὡς ὕψιστον καλλιτέχνημα, ὡς κο-
ρυφαίη τῆς ποιήσεως, θέλει καὶ τεχνίτην ἐξοχόν.
ἀπαιτεῖ πεῖραν τοῦ κόσμου μακρὰν καὶ πολυειδή,
διάνοιαν μεγάλην καὶ πολυμήχανον· πότους χα-
ρακτῆρας, πόσα πάθη, πόσας διαθέσεις δὲν πρέπει
νὰ γνωρίζῃ ὁ δραματικὸς καὶ νὰ τὰς οἰκονομῇ
προσηκόντως ἐν τῇ σκηνῇ, ἐμβαθύνων εἰς τὰ ἐλα-
τήρια τῶν λογισμῶν; πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν σοφίαν
τοῦ Πρωτῆως καὶ νὰ γνωρίζῃ νὰ μεταβάλλεται

ἀπὸ ὑψηλοῦ θεοῦ εἰς ταπεινὸν ἄνθρωπον, ἀπὸ μεγάλου βασιλέως εἰς πένητα βασιλευδύτην, ἀπὸ ἀνδρὸς εἰς γυναῖκα καὶ γυναῖκα ποικίλην, καὶ ἵνα μὴ πάντα λέγωμεν, πρέπει ὅλον τὸν ἄνθρωπον καλῶς νὰ γνωρίζῃ ὁ δραματοποιὸς, καὶ μάλιστα, ὁ τραγωδίαν ποιῶν. εὐκολωτέρα πῶς καὶ οἶον βαθυδὸς πρὸς ταύτην φαίνεται ἡ κωμωδία καὶ ὡς περὶ τὰ κοινὰ τοῦ βίου ἀσχολουμένη δύναται καὶ τὴν ὑποκριτικὴν τέχνην, ἐν ἣ ἡμεῖς χωλαίνομεν, νὰ ἀναπτύξῃ εὐκολώτερον, καὶ παράδοξον ἐφάνη τοῖς κριταῖς, πῶς οὔτε τῶρα, οὔτε ἄλλοτε, ὅσον ἐνθυμούμεθα (διότι δὲν εὗρέθη ἐν τῷ ἀρχαίῳ τὸ βιβλίον τῶν κριτῶν τοῦ ποιητικοῦ ἀγῶνος) οὐδεὶς κωμωδιοποιὸς ἀπέστειλε δράμα. καὶ νῦν δὲ οὐδὲν τῶν τριῶν ἔτυχε κωμωδικόν, ἐνῷ πρὸς νεανικόν καὶ εὐτράπελον χαρακτῆρα, οἶον νομίζομεν τὸν τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, μάλιστα πρόσφορον φαίνεται τὸ ἐπιχείρημα καὶ εὐγευστος ὁ καρπὸς του, καὶ ταῦτα ἀφθόμως οὔσης κεχυμένης ἐν τῷ βίῳ καὶ οἶον πρὸ ποδῶν κειμένης τῆς κωμωδικῆς τροφῆς. ἵνε τάχα ἐπινοίας; ἔλλειψις τὸ αἷτιον, ὅποια πολλὴ βέβαια ἀπαιτεῖται εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ποιήσεως, ἥ ἔχει ἄλλον τινα φιλοσοφικώτερον λόγον τὸ πρᾶγμα, ὃν ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα νὰ διδῶμεν; τούτου λοιπὸν τὴν εὐρεσιν ἄλλοις ἡμεῖς ἡμῶν σοφωτέροις ἀφίνοντες, τρεπόμεθα τῶρα εἰς τὴν κρίσιν τῶν δραμάτων.

Α'

Τραγωδία· ἡ Οἰνώνη

ἐπιγράφεται τὸ μικρότατον τῶν τριῶν δραμάτων ἐκ στίχων 925 ἀποτελούμενον, μετὰ πολλῆς φιλοκαλίας γεγραμμένον, ὅπως ἔπρεπε νὰ ᾔται στολισμένα πάντα τὰ εἰς τὸν ἀγῶνα κατερχόμενα ποιήματα.

ἡ μορφή τοῦ δράματος ἵνε ἀρχαιοτρόπος· ἔχει διάλογον καὶ χορὸν, οὐχὶ πράξεις καὶ σκηνάς, καὶ ῥυθμὸν ἱαμβικὸν καὶ ἀναπαιστικὸν κατὰ τόνους ἄνευ ὁμοιοκαταληξίας· ὁ δὲ μῦθος αὐτοῦ τοιοῦτος.

Οἰνώνη, θυγάτηρ Καλλίας ἐκ Κεβρήνος, γυνὴ τοῦ Πάριδος γενομένη καὶ συζήσασα τερπνῶς μετ' αὐτοῦ χρόνον ἱκανόν, ἐγκαταλείπεται ἔπειτα διὰ τὴν Ἑλένην καὶ μένει ἀπαρηγόρητος διὰ τὴν συμφορὰν· μήτηρ θεράπεινα καὶ χορὸς παρθένων προσπαθοῦσιν εἰς μάτην νὰ καταπραῦνῳσι τὴν θλίψιν της. ἐνῷ δὲ ταῦτα γίνονται «ἔρχεται σπουδῇ» Διήφοβος ὁ ἀδελφὸς τοῦ Πάριδος, ἀγγέλλων ὅτι,

ὁ Πάρις ἐπληρώθη τὸν βραχίονα
κατὰ τὴν μάχην τὴν συμβάσαν τὸ πρῶτον
ὑπὸ τοῦ Φιλοκτήτου.

καὶ ἐρωτηθεὶς παρὰ τῆς Καλλίας διατί ἦλθε πρὸς αὐτάς, ἀποκρίνεται·

Ὁ δυστυχὴς πατήρ μου καὶ οἱ στρατηγοὶ
μ' ἀπέστειλαν ἐνταῦθα τὴν Οἰνώνην σου
ἵνα καθικετεύσω, εἰς τὸν Πάριδα
τὴν συνδρομὴν της νὰ παράσχῃ τάχιστα.
τῶν στρατηγῶν οἱ πλείστοι ἐφονεύθησαν,
βραχίων πλέον δὲν ὑπάρχει ἰσχυρὸς
νὰ ἀποκρούσῃ τοὺς ἀνδρείους Ἀχαιοὺς.
ἡ δὲ Καλλία ταῦτα ἀκούσασα ἐρωτᾷ·
ἄλλος δὲν ἵνε εἰς τὴν Τροίαν ὡς αὕτη
νὰ θεραπεύῃ ἰοφώρα τραύματα;

Διήφοβος.

ἂν οὕτως ἦτον δὲν σὲ ἐπεβάρυνον.

ἡ Καλλία κρίνει εὐλογον νὰ τὸν παραπέμψῃ
εἰς τὴν κόρην της, ἣν εἰς μάτην ἐκοπίασε νὰ πείσῃ ὁ Διήφοβος· διότι ἡ Οἰνώνη

δὲν ἀντιπράττει εἰς τὰς δόξας τῶν θεῶν,

ἵνε ἄκαμπτos, δὲν προστρέχει, ἂν καὶ τὸν ἀγαπᾷ
εἰσέτι. ὁ Διήφοβος τότε παρακαλεῖ τὴν μητέρα
της νὰ μεσιτεύσῃ, ἀλλὰ «εἰς πάντα μάταια»·
ἐκείνη ἐπιμένει, ἀγανακτεῖ καὶ φεύγει. συναπέρχεται δὲ καὶ ἡ μήτηρ. Ὁ χορὸς ψάλλει τότε καλόν τι μελύδριον εἰς ἀναπαιστικὸν ῥυθμὸν τὸδε·

εἰς πελάγους δεινὴν τρικυμίαν,
ἀπὸ βίαν πνευμάτων σφοδρῶν,
ἀφροβόλον προβάλλει αἰχρῆνα
τὸ ἀτίθασσον κύμα.
κυλινδρεῖται παφλάζον καὶ γαῦρον,
ὑπὸ λύσσης σκιρτᾷ, ἀπειλεῖ,
ἀλλ' ἐξαίφνης τοῦ γίνεται μνημα
σκληροῦ βράχου ῥωγμῇ.

μεθ' ὃ ἀγγέλλεται ἡ ἔλευσις τῆς Ἑκάβης μετὰ τοῦ Πάριδος·

μελάμπελος
ἰδοὺ ἡ Ἑκάβη χωρεῖ μετὰ τὸν Πάριδα,
τῆς μοίρας τὰ ἄλγη θηνοῦσα τ' ἀφόρητα.

ἡ Ἑκάβη εἰσέρχεται μετὰ τοῦ Πάριδος, ὅστις θλίβεται διὰ τὸν πρὸς τὴν Οἰνώνην τρόπον του καὶ μετανοεῖ. ἀλλὰ καὶ τῆς Ἑκάβης αἱ ἱκεσίαι δὲν συνεκίνησαν τὴν Οἰνώνην. ἀφοῦ ὁμοῦς εἶδε τὸν Πάριν, ὡς νεκρόν, συνταράσσεται, τρέμει, φρικιᾷ καὶ θέλει ν' ἀποθάνῃ, νὰ φύγῃ. πλὴν τέλος ἀκούσασα τὸν Πάριν λέγοντα πρὸς τὴν μητέρα του ὅτι αἰσθάνεται τὸν θάνατόν του, καὶ προσκα-

λοῦντα τὴν Οἰνώνην νὰ τὸν πλησιάσῃ, συγκινεῖται καὶ ἐπιχειρεῖ νὰ τὸν σώσῃ, ἀλλὰ δὲν προφθαίνει. ὁ Πάρις, ἀσπασθεὶς τὴν χεῖρα ἐκείνην, ἥν ἠδίκησε, λέγει τὸ ὕστατον χαῖρε καὶ κομίζεται νεκρὸς ὑπὸ τοῦ Δηϊφόβου μετὰ Τρωαδιδῶν ἀνδρῶν

εἰς τὰ τῆς Τροίας τεῖχη τὰ ἀπόρητα,

θρηνοῦμενος ὑπὸ τῆς μητρὸς του. ἐν τῷ μεταξὺ δὲ τούτῳ καὶ ἡ Οἰνώνη ῥίπτεται ὑπὸ ἀπελπισίας ἀπὸ κρημνώδους βράχου, ὅπερ παρ' ἀγγέλου μαθηάνομεν, ὅς ἰδὼν περιγράφει τὸ τραγικὸν τέλος τῆς κατὰ τὸν τρόπον τῶν ἀρχαίων.

εἶχε πετάξῃ εἰς τὰ βάθρα τοῦ κρημνοῦ
τῆς θηλασάσης καὶ τεκούσης τὸ γλυκὺ
ἀνακαλοῦσα ὄνομα.

οὕτως ἔχει ὁ μῦθος παρὰ τῷ ποιητῇ τούτῳ, ἀπλῶς συντεθειμένος καὶ ἄνευ πολλῶν περιπετειῶν, οὐδὲ τοσούτων, ὅσας ἡ παράδοσις παρ' Ἀπολλοδώρῳ (Γ' 16', 6), Κόρωνι (κγ') Παρθενίῳ (δ' καὶ λδ'), Τζέτζι (εἰς Λυκόφρ. 57—62, τόμῳ Α' σελ. 356 Müller) καὶ παρ' ἄλλοις (Heine εἰς Ἀπολλόδ. τόμῳ Β' σελ. 303 καὶ ἄλλοι νεώτεροι μυθολόγοι), εἰς τεχνικωτέραν διάπλασιν τοῦ μύθου παρέχει. καὶ ἔπρεπε, νομίζομεν, ἀφοῦ ὁ ποιητὴς ἐπεβλήθη νὰ ποιήσῃ τραγωδίαν, λαβὼν ὑπόθεσιν ἐκ τοῦ τρωϊκοῦ μύθου, ἐξαντλήσας τὴν παράδοσιν νὰ διαπλάσῃ τὸν μῦθόν του. τότε δὲ θὰ ἦτο μᾶλλον συγγνωστὴ καὶ ἡ παράπλασις ἐν τισιν, ὅτε μὲν κατὰ τὸ εἶκος γενομένη, ὡς ἔνε ἡ τῆς Ἑκάβης εἰσαγωγή, ἄλλοτε δὲ οὐχὶ τόσον οἶον ἡ τοῦ Δηϊφόβου ἥρωος μετ' Ἑκτορα ἐν μάχαις δεινοτάτου, δὲν φαίνεται ἀναγκαῖα, οὐδὲ προσήκουσα ἐν τισιν, ὡς ὅταν εἰσάγεται ἵνα σηκώσῃ τὸν νεκρὸν τοῦ Πάριδος μετὰ Τρωαδιδῶν ἀνδρῶν. ὡσαύτως καὶ ἡ παράπλασις τοῦ θανάτου τῆς Οἰνώνης δὲν ἦτον ἀναγκαῖα κατὰ τὴν γνώμην μας, ἀφοῦ τρία μέσα παρῆχεν αὐτῇ ἡ παράδοσις βρόχον (Ἀπολλόδ. Γ' 16', 6 Dict. 4, 19), πύργον (Λυκόφρ. 65) καὶ τὴν πυρὰν τοῦ Πάριδος (Κόιντ. Σμυρν. Γ' 467. Τζέτζ. εἰς Λυκόφρ. 61), ὧν ἐν ἡδύνατο νὰ ἐκλέξῃ ὁ ποιητὴς. ἥκιστα δ' ἀναγκαῖα ἐφάνη τοῖς κριταῖς ἡ πλάσις νέου ἐνόματος τοῦ τῆς Καλλιᾶς, ὅπερ ἐνέχει τι ψυχρὸν, ἵσως διότι ὑπανακαλεῖ διὰ τὴν παρήχυσιν τὸ σύνθημα ἀρσενικὸν Καλλιᾶς.

ἀλλὰ τὰ μὲν τοιαῦτα ἴσως εἴποι ὁ ποιητὴς παρέχει μοι ἡ ποιητικὴ ἄδεια. — καλὰ δὲν ἀντιλέγομεν, ἂν οὕτω νοεῖ τὴν ποιητικὴν ἄδειαν. οἱ

πᾶντοι ὅμως ποιηταί, τοπικὰς παραδόσεις ἀκολουθοῦντες, ἐποίουν, καὶ ἐκ τούτων ἐξηγεῖται ἡ τοῦ αὐτοῦ μύθου ποικιλία. δὲν ἔπρεπεν ὅμως ὁ ποιητὴς τῆς Οἰνώνης νὰ ἀφήσῃ κύρια τοῦ παλαιοῦ μύθου στοιχεῖα, οἷον ἔνε καὶ ὁ Κόρυθος, υἱὸς τῆς Οἰνώνης καὶ τοῦ Πάριδος κατὰ τοὺς πλείστους, κάλλιει νεκρὸν τὸν πατέρα κατὰ Κόωνα, καὶ φονευθεὶς ὑπ' αὐτοῦ διὰ ζήλοτυπίαν διότι καλὰς ἀφορμὰς παρῆχε τῷ ποιητῇ νὰ δείξῃ τὰς δυνάμεις του, διαπλάττων ἦθη καὶ εἰκονίζων πάθη, στοργὴν, ζήλοτυπίαν, παιδοκτονίαν. ὁ δὲ οὐδὲ μνεῖαν ἔκαμε τοῦ παιδός. ἀλλὰ καὶ τὰ πρόσωπον τοῦ πατρὸς, τὸν Κεβρῆνα, δὲν ἔπρεπε νὰ ἀφήσῃ ἡμῖν ὅλως ἀγνώριστον, ἀμελήσας νὰ δείξῃ ἂν ἦτο θεὸς ἢ ἄνθρωπος, ζῶν ἢ νεκρὸς ἐνῶ, ποταμὸς ὢν καὶ θεός, ἡδύνατό τι νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν πλοκὴν τοῦ δράματος, ὃ καὶ ἡ παράδοσις ὑποδηλοῖ.

ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπάρχοντα πρόσωπα δὲν εἶναι καλῶς χαρακτηρισμένα πάντα, οὐδ' εἰσάγονται παντοῦ ἀναγκάως, οὐδὲ λέγουσιν αἰεὶ τὰ προσήκοντα, καὶ μόνον ταῦτα, ὡς ἔπρεπεν.

εὐθὺς τὸ πρῶτον πρόσωπον ἡ Οἰνώνη δὲν ἔνε καλῶς χαρακτηρισμένον, καὶ τοι μακρὰ περὶ αὐτοῦ ἐκτείνεται ὀδυρμολογία εἰς δέκα καὶ ὀκτὼ σελίδας. ὅμως οὔτε αὐτοῦ τοῦ παθόντος προσώπου οἱ ὀδυρμοὶ, οὔτε τῶν συμπασχόντων αὐτῷ προσώπων, τῆς μητρὸς τῆς θεραπαινίδος, τοῦ χοροῦ, κινουσι τὸν ἀναγνώστην εἰς ἔλεον. λέγεται μὲν πολλάκις ὅτι ἠδίκηθη, ὅτι ἡγάπα, ὅτι ἦν καλὴ καὶ ὡραία, θεὰ τῶν κοιλῶν καὶ τῶν δασῶν, ἐν οἷς τερπνὸν βίον διήγαγε μετὰ τοῦ προδότου Πάριδος, ἀλλ' ἡ τρυφερά της μετ' αὐτοῦ σχέσις μολὶς ἐν τῇ τελευταίᾳ 18ῃ σελίδι φανερόνεται ὑπὸ τοῦ χοροῦ ὅποια τις ἦν διὰ τῶν ἐξῆς.

λαμπρὰ ἦτον ἡ ἡμέρα ὁ ὑμέναιος ὁπότε
τὰς καρδίας εἶχ' ἐνώσει τῶν ὡραίων ἐρωμένων

καὶ ὁ Πάρις διὰ τὸ μῆλον τῆς ἔρωτος

τὴν ἀγάπην του τὴν πρώτην τῆς καρδίας του ἐξώσας
ἐντροπῆ εἰς τοὺς ἀπίστους τῆς Ἑλένης τῶρ ἀγκάλας
πλὴν θὰ δώσῃ ποτὲ δίκην!

ἄλλα πλημμελήματα περὶ τὴν οἰκονομίαν τοῦ δράματος, τὰ μὲν παρὰ τὸ δέον, τὰ δὲ παρὰ τὸ εἶκος καὶ τὸ πρέπον, παραλείπομεν συντομίᾳ χάριν. ἡ ἔλλειψις τῆς στιχομυθίας κολουμένης, εἴτε τοῦ στίχου πρὸς στίχον ἢ ἡμιστίχον διαλόγου, ἔργου δυσχεροῦς, ἔνε κοινὴ καὶ τοῖς ἄλλοις δόξαι δραματικοῖς.

ὁ ῥυθμὸς τῆς ἱαμβικῆς στιχουργίας τοῦ ποιητοῦ, καίπερ ἄνευ ὁμοιοκαταληξίας ποιηθεῖς, δὲν ἔχει πολλὴν ἑλαστικότητα· οἱ δ' ἀριστοφανίζοντες ἀνάπαιστοι δὲν ἀρμόζουσιν ἐνίοτε εἰς τὸ πάθος τῆς ἐννοίας·

ἱκανὴν ἐπιμέλειαν φαίνεται καταβαλὼν ὁ ποιητὴς εἰς συλλογὴν λέξεων καὶ φράσεων καὶ γνωμῶν ἐκ τῶν παλαιῶν δραματικῶν, δι' ὧν ἠθέλησε καὶ ἐνίοτε κατώρθωσε νὰ κοσμήσῃ τὸ ἔργον· οἷον, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα φαίνονται κάποτε κρύα· οἷον,

δεινά μοι λέγεις — πάσχουσα δεινότερα,

ἀν καὶ ἔνε κεκριμένη εἴτε κλασσικὴ φράσις.

πληκτικὸν δὲ ἔνε τὸ πλῆθος τῶν γλωσσημάτων του, ἐν οἷς καὶ τὸ φρικτὸν φρονάττω. καὶ ἀνορθογραφίαι δὲν λείπουσιν (ὄρα τὴν σημ.)· πτωχὸν φαίνεται τὸ λεξικόν του· ὅθεν ἀναγκάζεται πολλάκις νὰ ἐπαναλαμβάνῃ τὰς αὐτὰς λέξεις. τεσσαρακοντάκις ἀπαντᾷται ἡ λέξις συμφορά· τρεῖς καὶ τετράκις εὐρηται ἐντὸς ἐπτὰ συνεχῶν στίχων. τριάκοντα ἔξ φορές· ἡ λέξις καρδία, καὶ ἄλλαι πλειστάκις· συχνὰ καὶ οἷον ἐκ συστήματος παραθετοῦνται ἄλλεπάλληλα συνώνυμα· οἷον θρηγῶ καὶ ὀδύρομαι, τρέμω — φρίττω, τέρομαι — ἀγάλλομαι, κακὸς καὶ ὀλέθριος, κοπετὸς — θρηγος, εὐφροσύνη — χαρά· ὑπὸ δὲ τῶν τοιούτων βαρυνόμενον, τὸ ἄρμα τῆς φαντασίας του, δὲν δύναται νὰ ἀρθῇ εἰς ὕψος μέγα, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον νὰ συνελευσῇ καὶ τὸν ἀνχινώστην.

καθόλου δὲ εἰπεῖν ὁ ῥοῦς τῆς γλώσσης τοῦ ποιήματος δὲν φαίνεται φυσικῶς ῥέων, ἀλλ' ὡς ἐν τεχνητῷ ὑδραγωγείῳ στενωχωρημένος, ὅθεν σπανίως ἐκβλύζουσι ναμάτια τινα, ἱκανὰ νὰ δροσίωσι τὸν καταπονέμενον διαβάτην.

οὕτω καθολικὴ τις ἀδυναμία ποιητικῆς χαρκτηρίζει τὴν ποίησιν ταύτην.

ἃς ἴδωμεν τῶρ τὸ δεύτερον δρᾶμα.

(ἀκολουθεῖ)

ΔΥΟ ΕΛΛΗΝΕΣ

Εἰς τὰ λουτρά τοῦ Βάδεμ τῆς Βιέννης.

(Συνέχεια ἀπὸ φυλλ. 57.)

Ἡ βαρωνίς μου ἐξήρχετο εἰς περίπατον· ἐνώπιον ὅθεν τῆς πύλης τοῦ ξενοδοχείου συνηντήθημεν. Ἀν σφάλλω λέγων, ὅτι δὲν μ' εἶδε κατ' ἀρχὰς εὐχαρίστως, ὡς τὴν παρελθούσαν ἡμέραν. Ἡ θέα τῆς εἰς τὸν βραχίονά μου ἐπεριδομένης δὲν ἦτο

καλὸν σημεῖον δι' αὐτήν. Τὰ νέφη πλὴν ταχέως παρέρχονται, καὶ ἡ δυσαρέσκειά της ἐν ἀκαρεῖ ἐξηφανίσθη. Αἱ δύο βαρωνίδες ἐγνωρίσθησαν καὶ ἤρχισαν περὶ παντός, ὡς ὠραῖαι γυναῖκες, συνομιλοῦσαι, περὶ τοῦ καλοῦ καιροῦ, περὶ τοῦ κλίματος τοῦ Βάδεμ, περὶ τῶν χορῶν, περὶ τῶν ξένων, καὶ ὡς πεπαιδευμέναι περὶ τοῦ νέου μυθιστηρήματος Arsène Houssaye, Mlle. Cléopatre, περὶ τοῦ Maudit τοῦ Ἀββᾶ...

Λαβὼν τὴν ξανθὴν μου βαρωνίδα κατὰ μέρος τῇ ἐξηγήθην πάντα τὰ κατὰ τὸν Λαμπροκλέα, ὃν συνέστησα εἰς τὴν εὐνοίαν αὐτῆς. Ἡ βαρωνίς ἠσθάνετο, ὡς ἔλεγε, μεγάλην τὴν συμπάθειαν διὰ τὸν φίλον μου, πλὴν τῇ ἦτο ἀδύνατον ν' ἀναχωρήσῃ ἔνεκα λόγων πολλῶν. Παρακάλεσα αὐτὴν ἐν θερμῶς, τῇ ὠρκίσθην ἐγκαρδίως, ὅτι ἀγαπῶ αὐτὴν ὑπὲρ πᾶν τῶν ἐπὶ γῆς, ἐμμανῶς, ὅτι οὐδὲν θέλει μὲ καλύσει ἐντὸς μικροῦ πλησίον της νὰ δράμω, τῇ εἶπα δακρύων, ὅτι, ὡς ἄγγελος ὠραῖος ὀφείλει ὠραίαν ἐνταυτῷ ψυχὴν νὰ ἔχῃ καὶ νὰ δώσῃ χεῖρα βοηθείας εἰς τὸν φίλον αὐτῆς, καὶ τέλος κατέπεισα αὐτὴν, τοῦ σιδηροδρόμου ἀναχωροῦντος μετὰ μίαν ὥραν, νὰ μὴ ἀφήσῃ τὴν εὐκαιρίαν.

Τὸ δυσκολώτατον ἦτο τὴν φίλην τοῦ Λαμπροκλέους νὰ πείσω. Τὸ δυσχερὲς τοῦ ἔργου βλέπων, μ' ὅλην ὅσπην εἶχον πεποίθησιν ἐπὶ τῶν χρυσῶν λόγων τῆς ζωηρᾶς εὐφραδείας μου, ἀπεφάσισα, ἄλλος Λύσανδρος — οὐχὶ βεβαίως εἰς τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς εὐρισκόμενος, — τὴν ἀλωπεκὴν, δηλονότι τὴν πονηρίαν νὰ μεταχειρισθῶ. Ἡ ὥρα ἡ ἐβδόμη προσήγγιζεν εἰς τὸ πεντηχοστὸν λεπτὸν αὐτῆς, ὅτε, συνεννοηθεὶς μετὰ τῆς βαρωνίδος μου ἐξῆλθον τοῦ ξενοδοχείου δίδων ἀνὰ ἓνα βραχίονα εἰς ἀνὰ μίαν ὠραϊότητα, καὶ πιστεύω, ὅτι πᾶς ὁ ἰδὼν ἡμᾶς ἐξερχομένους θὰ εἶπε ψιθυρίζων· πόσον εἶναι ὠραῖαι, καὶ πόσον ὑπερῆφανος πρέπει νὰ ᾔναι ὁ συνοδεύων καὶ δίδων αὐταῖς τοὺς βραχίονας νέος!

Τῷ ὄντι ἦσαν ὠραῖαι. Ἀμφότεραι μελιχρῆσους ἔχρυσαι τὰς κόμας, ἡ μὲν μὲ κυανοῦς, ὡς τὰ ἡράνθημα τῶν πεδιάδων, τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἡ δὲ γλαυκοὺς, ὡς γαληνιαίαν θάλασσαν, ἣν ὁμως ῥυτιδοῖ πνοὴ γελόντος ζεφύρου, ἀμφότεραι λευκὰ ἐνδεδυμέναι, ὡς περιττεραί ἀγάπης — ἡ βαρωνίς μου ἀφῆκεν ἀπὸ τῆς χθὲς τὸ πένθος, — ἀμφότεραι ἀβροτάτου ἀναστήματος, ἀμφότεραι τέλος περικαλλεῖς, πλήρεις χάριτος καὶ γοητείας, πλήρεις γέλωτος καὶ ἐλπίδων νεότητος!

Ἐπλησιάσαμεν εἰς τὸν σταθμόν.